Täysistunto

Keskiviikko 11.2.2026 klo 14.00—17.30

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.30.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.30).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys Euroopan pahimmasta työttömyydestä

Välikysymys VK 1/2026 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Jussi Halla-aho: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Edustaja Tuomas Kettunen ja 23 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 1/2026 vp Euroopan pahimmasta työttömyydestä. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Tuomas Kettunen esitti välikysymyksen.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto on 10.2.2026 ehdottanut, että asia lähetetään lakivaliokuntaan. Keskustelu asiasta päättyi 10.2.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Timo Suhosen kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Puhemiesneuvosto on 11.2.2026 pitämässään kokouksessa tarkistanut aiempaa ehdotustaan ja ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kun puhemiesneuvoston tarkistettu ehdotus on sama kuin edustaja Lauri Lylyn ehdotus, puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttäneen?

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin ja asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 189/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.11 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti alijäämien kattamiskauden osalta. Sääntelyä muutettaisiin siten, että valtiovarainministeriö voisi hakemuksesta myöntää hyvinvointialueelle mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 27 tai 28 loppuun mennessä. Lisää aikaa voitaisiin myöntää niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi ja joille se olisi myöskin mahdollista.

Hyvinvointialuelaissa säädetään talouden tasapainottamisvaatimuksesta ja alijäämän kattamisvelvollisuudesta. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee pääsääntöisesti kattaa jatkossakin enintään kahden vuoden kuluessa. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Toisaalta talousarvio tulee laatia realistisesti ja siihen tulee ottaa tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määräajat ja tuloarviot. Lisäksi talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on ollut haastava niiden ensimmäisten toimintavuosien aikana. Kaikille hyvinvointialueille Helsingin kaupunkia lukuun ottamatta on kertynyt alijäämää järjestämisvastuiden ensimmäiseltä vuodelta 23. Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymälle alijäämää kertyi jo vuonna 22. Kaikille alueille paitsi Helsingin kaupungille kertyi uutta alijäämää myös vuonna 24. Tämä

tarkoittaa, että näiden alueiden pitäisi kerryttää vastaavan suuruinen ylijäämä vuosien 25 ja 26 aikana saadakseen alijäämänsä katetuksi voimassa olevan lainsäädännön mukaisessa määräajassa.

Hienoa on tällä hetkellä nähdä, että hyvinvointialueiden taloudessa näyttää tapahtuneen selvä käänne parempaan vuonna 25. Ylijäämää oli odotettu, mutta sen määrä näyttää olevan suurempi kuin vielä syksyllä arvioitiin. Taustalla vaikuttavat alueiden sopeuttamistoimien toimeenpanon eteneminen ja toisaalta rahoituksen tasoon tehty jälkikäteistarkistus, joka nosti rahoituksen tasoa 1,4 miljardia euroa muiden tasomuutosten lisäksi. Kokonaisuutena rahoituksen taso nousi 2,2 miljardia euroa eli noin yhdeksän prosenttia vuodelle 25. Kokonaisylijäämän arvioidaan siten olevan noin 640 miljoonaa euroa. Lähes kaikilla alueilla kustannuskehitys on taittunut. Nettokustannukset kasvaisivat enää 1,6 prosenttia, kun vielä vuonna 24 kasvua oli 2,9 prosenttia ja vuonna 23 lähes 12 prosenttia.

Tuoreet vuoden 25 tilinpäätösarviotiedot osoittavat myös, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue olisi kattamassa kertyneet alijäämät jo vuoden 25 aikana vuoden 26 sijaan. Lisäksi muutamalla alueella on realistiset näkymät onnistua kattamisessa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti vuoden 26 aikana. Hyvinvointialuetalouden kokonaisalijäämä olisi vuoden 25 jälkeen noin 1,8 miljardia.

Alueiden taloudet ovat kuitenkin edelleen eriytyneet huomattavasti. 15 aluetta ja HUS-yhtymä näyttäisivät pääsevän tilinpäätösarvioiden perusteella ylijäämäiseen tulokseen, mutta edelleen positiivisesta kustannuskehityksestä huolimatta seitsemän hyvinvointialuetta olisi tekemässä alijäämäisen tuloksen vuonna 25. Kertyneen ali- ja ylijäämän määrä asukasta kohden vaihtelee Keski-Suomen noin 1 200 euron alijäämästä aina Helsingin yli 300 euron ylijäämään. Osalla alueista ensimmäisten toimintavuosien aikana kertyneet alijäämät ovat niin suuret, että niiden kattaminen vie vielä aikaa, vaikka alueet ovatkin saaneet taitettua kustannuskehitystä ja kohentaneet talouttaan.

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerin viime keväänä antaman ratkaisun mukaan hyvinvointialueiden rahoitusperiaatteen toteutumisen ja rahoituksen riittävyyden lainsäädännön edellyttämiin sosiaali- terveyshuollon palveluihin liittyvissä systeemisissä eli useampia hyvinvointialueita laajasti koskevissa ongelmissa lainsäädännön muuttaminen on tarpeellinen ja välttämätönkin keino rahoituksen ja lakisääteisten velvoitteiden tasapainon saavuttamiseksi. Todettu koskee myös alijäämien kattamista koskevaa lainsäädäntöä.

Hallitus piti määräaikoja koskevan sääntelyn rajattua tarkastelua perusteltuna ja ryhtyi heti kesällä 25 valmistelemaan tarvittavia säädösmuutoksia. Valmistellun esityksen tavoitteena on toteuttaa taloudellisesti mahdollisimman kestävä ja ennakoitava säädöstoimi. Käytäntö on osoittanut, että palvelurakenteeseensa ja palvelutoimintaansa päämäärätietoisesti uudistuksia tehneet hyvinvointialueet ovat kyenneet hillitsemään kustannustensa kasvua tavalla, joka johtaa talouden tasapainottumiseen ja siten myös alijäämien kattamiseen palvelut turvaten. Olennaista on käytännössä ollut tasapainottamisen aikajänne eli riittävän voimakkaat uudistukset riittävän varhain aloitettuina, jolloin vuotuinen sopeuttamispaine ei ole päässyt muodostumaan liian suureksi.

Esitys mahdollistaisi pidemmän alijäämien kattamiskauden erityisesti niille alueille, jotka ovat määrätietoisesti tasapainottaneet toimintaansa ja talouttaan mutta joille voimassa olevan lainsäädännön mukainen määräaika tulee liian nopeasti. Toisaalta näyttää

todennäköiseltä, että kaikki alueet eivät saisi katettua alijäämiään edes vuoden 28 loppuun mennessä. Niiden alueiden, jotka eivät objektiivisesti arvioiden kykene kattamaan kertyneitä alijäämiään edes pidennetyssä määräajassa, voidaan arvioida olevan sillä tavoin vaikeassa tilanteessa, että ministeriöiden, STM:n ja VM:n, harkittavaksi jää voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti arviointimenettelyn käynnistäminen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukainen lainsäädäntökokonaisuuden täydentäminen mahdollistaisi useammalle hyvinvointialueelle kertyneen alijäämän kattamisen lain mukaisessa määräajassa. Alueet voisivat laatia talousarvionsa ja suunnitelmansa paremmin hyvinvointialuelain mukaisesti. Näin ollen esitys vahvistaisi laillisuusperiaatteen toteutumista ja lisäisi oikeusvarmuutta. Esityksellä tuettaisiin myös hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista ja hyvinvointialueiden omaa päätöksentekoa painottamalla alueiden mahdollisuuksia omin toimin sopeuttaa talouttaan ilman hyvinvointialueen arviointimenettelyä.

Myös saadussa lausuntopalautteessa esityksen perusratkaisua kannatettiin laajasti. Toisaalta monet lausunnonantajat katsoivat, että kattamismääräajan jatkamisen tulisi koskea kaikkia hyvinvointialueita. Ottaen huomioon alueiden välillä olevat suuret erot kertyneen alijäämän määrässä ja sopeutustarpeessa yleisen, kaikkia hyvinvointialueita koskevan lisäajan ei kuitenkaan arvioida olevan välttämätön lakisääteisten palveluiden turvaamiseksi. Kaikkia alueita koskeva lisäaika voisi hidastaa talouden tasapainottamista myös niillä alueilla, joilla on edellytykset alijäämien kattamiseen aiemmin. Yleinen lisäaika johtaisi todennäköisesti kustannusten kasvun nopeutumiseen.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyy lisäksi hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien laatimista ja toimittamista koskevien määräaikojen muuttaminen. Käytännössä investointisuunnitelmaa koskeva esitys olisi toimitettava ministeriölle jatkossa vasta toukokuun loppuun mennessä, minkä tavoitteena on helpottaa investointisuunnitelmien valmistelua ja käsittelyä hyvinvointialueilla ja lisäksi parantaa investointisuunnitelmien tarkkuustasoa.

Lopuksi totean vielä, että ehdotettu alijäämän kattamismääräajan jatkamista koskeva väliaikainen sääntely olisi esityksen mukaan voimassa 31.12.29 asti. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.19 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Ikosta äskeisestä asiallisesta esittelystä, ja ennen kuin tästä tulee puolin ja toisin mikään syyttelytilaisuus — mitä toivon, että ei tulisi — niin haluan todeta, että tämä on nyt hyvä lakiesitys. Ei varmasti ihan täydellinen, mutta vastaa niitä tarpeita, mitä hyvinvointialueilla pääsääntöisesti on.

Tässä koko rahoituksen rakenteessa — sen myös totesitte äsken esittelypuheenvuorossa — oli se ongelma, että se oli eritahtinen. Silloin vuonna 23 alueiden kulut kasvoivat 11 prosenttia mutta valtion antama rahoitus viisi prosenttia, ja tuli alijäämä. Nyt vuonna 25, niin kuin kerroitte, johtuen jälkikäteistarkastuksesta, 1,4 miljardista, valtion antama rahoitus kasvoi yhdeksän prosenttia ja alueet pysyivät menokurissa ja kahden prosentin kasvussa. Nyt ongelma on se, että tähän yhtälöön sijoitettuna voimakas takaportti 26 ei

oikein toimi, koska vuodet eivät ole peräkkäin tasaisia, ja sen takia on hyvä, että nyt tulee tätä lisäaikaa. — Kiitän tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.20 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on kyllä oikeansuuntainen ja varmasti tarpeellinen, mutta ongelmaksihan muodostuu se, että todennäköisesti tämä ei tule niiden taloudellisesti kaikista vaikeimmassa asemassa olevien hyvinvointialueiden tilannetta auttamaan. Esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueella, jolla on kaikista eniten tätä syntynyttä alijäämää, tästä alijäämästä jopa yli sata miljoonaa on syntynyt hyvinvointialueista itsestään riippumattomista syistä, koska rahoitusta on näiden diagnoositieto-ongelmien vuoksi tullut vähemmän. Tätä asiaa hallitus on myös kieltäytynyt korjaamasta, mikä minun mielestäni ilman muuta pitäisi korjata. Totta kai näitä säästötoimenpiteitä tehdään, mutta tällä esityksellä ei pystytä korjaamaan sitä perusongelmaa eli tätä hyvinvointialueiden rahoituksen epätasaisuutta. Toiset alueet saavat enemmän rahaa ja toiset vähemmän suhteessa palvelutarpeeseen, vaikka sitä olisi aivan saman verran. Keskusta on esittänyt, että pitäisi saada tällainen velkasaneeraus näille hyvinvointialueille, jossa osa tästä alijäämästä annettaisiin anteeksi. Mielestäni siihen olisi hallituksen nyt syytä tarttua, jotta ihmisten peruspalvelut voidaan turvata.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.21 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoitte, ministeri, että hyvinvointialueiden taloudessa on tapahtunut käänne parempaan. Näin totta kai on, mutta millä kustannuksella se on tapahtunut? Se on otettu henkilöstön selkänahasta. 1 300 henkilöä irtisanottiin viime vuonna, ja tuskin kukaan voi tässä salissa väittää, että näitä 1 300:aa henkilöstön jäsentä ei olisi tarvittu meidän kriittisen tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluita tuottamaan.

Hyvä, että hallitus antaa nyt lisäaikaa näiden alijäämien kattamiseen joillekin alueille. Sitä me olemme täältä pyytäneet, ja tämä on oikea askel. Mutta jos kuitenkin samaan aikaan hallituskin esittää jatkuvasti uusia säästöjä, niin kyllähän me olemme siinä tilanteessa, että hyvinvointialueet eivät koskaan pääse kehittämään niitä palveluita, mikä myös olisi tärkeää. Me kaikki tiedämme, että ensimmäinen askel soteuudistusta oli hallinnollinen uudistus, ja nyt me tarvitsisimme palveluiden kehittämistä. Olen syvästi huolissani tästä, että me vain jatkuvasti säästämme ja asetamme uusia kiristyksiä sen sijaan, että me pystyisimme keskittymään parantamaan palveluita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.22 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä oikeistohallituksen tilannekuva sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteesta on ollut täysin harhainen. Hoitohenkilöstöä on jo irtisanottu ympäri Suomea, ja lisää irtisanomisia on tulossa. Terveyskeskuslääkäriin, perusterveydenhuoltoon pääsee entistä huonommin, ja erikoissairaanhoidossa jonot ovat monin paikoin liian pitkiä. Terveyskeskuksia on suljettu, ja palvelut ovat ajautuneet yhä kauemmas ihmisten ulottumattomiin.

Vasemmistoliitto ja monet asiantuntijat ovat jo pitkään vaatineet hyvinvointialueille lisäaikaa alijäämien kattamiseen, mutta te olette osoittaneet hallituksessa ylimielisyyttä tätä asiaa kohtaan. Itse asiassa ministeri Juuso on vastannut suoraan aikaisemmin, että lisäaikaa ei ole tulossa. No, nyt tämä esitys alijäämien kattamisen lisäajasta on täällä, mutta se on kaksi vuotta myöhässä ja se on puutteellinen. Edelleen monet alueet jäävät talouden ja toimintansa suunnittelussa täysin tyhjän päälle, [Puhemies koputtaa] kun ei tiedetä, tuleeko sitä lisäaikaa vai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

14.24 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syksyllä 23, hallituksen aloitettua taivaltaan, käsiteltiin soten välikysymystä, ja siinä ryhmäpuheenvuorossa, jonka SDP:n pohjalta esitin, esitimme, että kaikki alueet olisivat saaneet alijäämän kattamiseen lisäaikaa. Nyt sitten vuosien jälkeen lopulta päädyitte siihen, että joidenkin osalta tämä on mahdollista. Ministeri, teidän pitäisi selittää, miksi ne alueet, jotka eivät pääse nollatulokseen, voidaan jättää tästä esityksestä pois. Sitä ei ymmärrä kukaan. Miten se voi olla yhdenvertaista?

Eilen täällä kävi Eksoten porukka ihmettelemässä, kun he nyt saavat 40 miljoonan säästöt tehtyä ja 500 ihmistä irtisanotaan, ja he eivät vielä pääse muuta kuin nollalle. Entiset alijäämät ovat vielä purkamatta kokonaan, ja tarvittaisiin saman verran lisää rahaa. Onko hallituksella oikea tilannekuva siitä, mitä sotessa oikeasti tapahtuu, kun te kehtaatte tulla eduskuntaan esittämään tätä kolmantena vuonna sen jälkeen, [Puhemies koputtaa] kun me olemme tätä joka vuosi pyytäneet, ettekä kuitenkaan saaneet asiaa kokonaan kuntoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

14.25 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille tahdon esittää kiitokset tästä esityksestä. Kuten kerroitte, olemme saaneet myös hyviä uutisia alueilta. Viidellätoista hyvinvointialueella näyttää tilanne todella parantuneen, ja yhteensä ylijäämän määrä on 630 miljoonaa euroa. Siksi pidänkin hieman ihmeellisenä tätä opposition vaatimusta siitä, että kaikkien alueiden alijäämän kattamisvelvollisuuden pidentämistä harkittaisiin ja sellainen tehtäisiin.

Edustaja Honkonen nosti tässä esille nämä diagnoositietojen vinoumat. Haluaisin sen kertoa edustaja Honkoselle, että ministeri Ikonen on nimittänyt selvityshenkilön läpivalaisemaan tätä soterahoituksen diagnoositietojen toimittamista ja tietopohjan varmennusta ja tämä työ jatkuu. Kaikki ei tule heti valmiiksi. Näin on minun ymmärtääkseni myös oppositio todennut tämän rahoituslain osalta, että se ei tullut valmiiksi edellisellä kaudella. Nyt sitä parannetaan ja tehdään tarvittavia muutoksia, mutta työ varmasti jatkuu myös seuraavalla hallituskaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.26 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että nyt muutamat hyvinvointialueet saavat sitä lisäaikaa, mutta olen todellakin huolissani niistä hyvinvointialueista, mitkä eivät saaneet lisäaikaa. Siellä alueillahan on tehty jo valtavasti

työtä ja tehty toimenpiteitä, ja kyllä tämä tervehtyminen on puhtaasti hyvinvointialueitten ansiota — sanotaanko näin, että hallituksesta huolimatta.

Sain tänä aamuna puhelun heti aamutuimaan eräältä ikäihmiseltä, ja täytyy sanoa, että en ole ihan äsken niin tuskaista, itkuista puhelua saanut. Hän oli aidosti, vilpittömästi huolissaan omasta ikääntymisestään ja hoivasta ja siitä, missä häntä hoidetaan ja joutuuko hän kuinka kauas läheisistään. Täytyy kyllä sanoa, että kyllä hyvinvointialueet ovat joutuneet tekemään tosi rankkoja päätöksiä — varsinkin kun täällä vielä toinen ministeri on vienyt rahoitusta ja toinen ministeri sitten moittii hyvinvointialueitten päättäjiä. Haluaisin kysyäkin nyt: Mikä on teidän viesti tälle ikäihmiselle, joka varmaan seuraa myös tätä keskustelua? Täytyykö hänen olla huolissaan nyky-Suomessa ikääntymisestä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.27 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan käsittelyssä oleva esitys on sekä ajankohtainen että tarpeellinen, ja kiitos ministeri Ikoselle, että tosiaan toitte tämän esityksen nytten meille tänne. Ihmettelen kuitenkin hieman sitä vaatimusten määrää. Tämä nyt on tuotu tänne meille käsiteltäväksi, ja mikään ei näytä riittävän. Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on muodostunut tietysti haastavaksi monella paikoin, mutta niin kuin me ollaan tässä kuultu, monia toimenpiteitä tehdään. Me korjataan ja paikataan edellisen hallituksen tekemiä virheitä, ja eivät nämä käden käänteessä käy. Ja on edelleen muistettava, että siellä hyvinvointialueilla, niin kuin tässä on todettu, moni tekee nyt ylijäämäistä tulosta ja suunta on todellakin parempaan päin. Jotta me saadaan kaikki mukaan ja se rahoitus todellakin siellä riittämään, niin näitä toimenpiteitä tarvitaan edelleen. Uskon, että tämä nyt auttaa osaltaan sitten myöskin näitä hyvinvointialueita, joilla tätä alijäämää vielä on, tasapainon hakemisessa, niin että saadaan sitten talous tämän alijäämän kautta hyväksytyksi parempaan suuntaan. Kiitos kuitenkin, että tämä esitys on täällä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

14.29 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin joitakin alueita tämä nyt esittelyssä oleva lakimuutos auttaa, mutta sitten joitakin, kuten omaa aluettani Etelä-Karjalaa, tämä ei auta. Meillä on jo nyt irtisanottu satoja ihmisiä. Saan jatkuvasti yhteydenottoja näiltä sairaanhoitajilta, jotka ovat aivan epätoivoisia maakunnassa, jossa on jo 15 prosentin työttömyysaste muutenkin. He ihmettelevät, miten voi olla tilanne, että he eivät saa töitä. Samanaikaisesti Etelä-Karjalassa on tehty hyviä uusia toimintamalleja vuosikymmenen ajan, ja nyt niitä puretaan. Irtisanotaan muistihoitajia, jotka ovat esimerkiksi olleet ihan valtavan arvokkaita siinä, että ikääntyneiden hoitomallia on kehitetty. Nyt kun vaalitaan tätä alijäämien kattamista, se tulee tarkoittamaan satojen lisähenkilöitten irtisanomista Etelä-Karjalassa.

Miten, ministeri, vastaatte, kun meillä on tiedossa, että nämä rahoitusmallin ongelmat ovat tuottaneet tätä vääristynyttä ja puutteellista diagnoositietoa, tarveperusteista tietoa, sinne pohjalle ja Etelä-Karjalassa nimenomaan pystytään osoittamaan, että se on vääristänyt tätä rahoitusta? Voitteko sitoutua siihen, että sanotte, [Puhemies koputtaa] että tämä korjataan myös takautuvasti niin, että tämmöinen vääryys oikaistaan? Se on todella kestämätöntä, [Puhemies koputtaa] että tällaista voi tapahtua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, varsågod.

14.30 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä nyt käsittelyssä oleva määräaika-HE on yksi askel sotejärjestelmän ongelmien korjaamiseksi — kiitos siitä. Täysin selvää on kuitenkin, että suurin korjaamistarve liittyy hyvinvointialueiden rahoituslainsäädäntöön, ja siksi on erinomaista, että pääministeri on ilmoittanut, että hyvinvointialueiden rahoituslainsäädäntö korjataan kaikkien eduskuntapuolueiden voimin, perustetaan parlamentaarinen työryhmä, jossa tätä tehdään yhdessä. Suomalaisia ei kiinnosta hallituksen ja opposition välinen syyttely vaan se, että ongelmat korjataan, ja kiitos edustaja Lindénille rakentavasta puheenvuorosta.

Det är alltså helt nödvändigt att alla riksdagspartier tillsammans korrigerar bristerna i finansieringslagstiftningen.

Jotta tässä päästäisiin tulokseen, haluaisin kuitenkin toivoa, että se työryhmä ennen kaikkea keskittyisi rahoitukseen, ei toistaisi kaikkien soteuudistuksien perisyntiä eli tuijottaisi hallintoa. Jätetään hyvinvointialueiden määrät rauhaan. [Keskeltä: Sitoutuuko tähän myös kokoomus?] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

14.31 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan useamman vuoden ajan olemme täällä vasemmistossa esittäneet, että antaisitte hyvinvointialueille lisäaikaa kattaa alijäämät, jotta tuhoisat leikkaukset palveluihin ja henkilökunnan irtisanomiset olisi vältetty. Olemme tosiaan saaneet vastaukseksi lähinnä ylimielisyyttä, ja nyt tämä esitys tulee saliin valitettavan myöhään.

Mutta ei tässä vielä kaikki. Nyt te olette laittaneet lausunnoille myös rahoituslain muutosesityksen, joka leikkaisi yksin Helsingin sotesta 100 miljoonaa. Helsinki on hoitanut omaa talouttaan juuri niin kuin on toivottu, ja nyt te rankaisette pääkaupunkia niin massiivisella leikkauksella, että se on yhtä kuin että irtisanoisi 1 000 lääkäriä tai vähentäisi 1 500 vanhusten hoivapaikkaa. Onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukainen ratkaisu, ministeri Ikonen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

14.32 **Hanna Laine-Nousimaa sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on hyvä ja tarpeellinen tässä tilanteessa. Olisi kyllä ollut äärettömän tärkeätä, että sitä jatkoaikaa olisivat saaneet kaikki ne alueet, joilla ongelmia on, ei vain osa. Ongelmaa tähän tilanteeseen tuo myös se, kuten tässä edellä kuultiin, että lausunnolla on rahoituslakiin liittyvä muutos, joka on heikentämässä alueista osan tilanteita, leikataan rahaa. Nyt me tarvittaisiin tämmöinen kokonaisratkaisu, josta nyt sitten puhuttiin, että parlamentaarinen työryhmä kokoontuu ja lähtee pohtimaan tätä hyvinvointialueiden rahoitusta, mikä on ihan äärettömän tärkeätä, mutta jos jo ennen sitä, ennen kuin parlamentaarinen ryhmä lähtee toimimaan ja neuvottelemaan, tehdään isoja leikkauksia alueiden rahoitukseen ja aiheutetaan lisää tilanteita, jotka eivät ole oikeudenmukaisia alueiden kesken, niin ollaan vielä isommissa ongelmissa. Elikkä nyt tehtävillä muutoksilla

pitäisi saada tilannetta paremmaksi, ei aiheuttaa ristiriitaa ja epäoikeudenmukaisuuden kokemusta niillekin alueille, jotka ovat jo asiansa aika lailla kuntoon laittaneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.33 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajat Lindén ja Andersson toivoivat täysin ymmärrettävästi, että keskustelu ei menisi syyttelyksi. En valitettavasti voi noudattaa tätä sinänsä järkevää toivomusta, koska kolme vuotta tässä salissa, kolme vuotta, te olette syyttäneet nykyhallitusta tämän soten ongelmista, mutta vaikkapa edustajat Honkonen, Krista Kiuru ja Holopainen, ketkä loivat tämän kelvottoman rahoitusjärjestelmän, jota te täällä nyt arvostelette? Ketkä sen loivat? [Välihuutoja] Te sen loitte viime vaalikaudella. Tämä on fakta. Te loitte tämän kelvottoman rahoitusjärjestelmän. Koko soteuudistus teidän tekemänänne on Euroopan huonoin sotejärjestelmä. Amerikassa se on toki vieläkin huonompi.

Hyvä, että parlamentaarinen ryhmä kokoontuu. Katsotaan tämä rahoitus uusiksi, katsotaan alueiden määrä uusiksi, katsotaan hallinto uusiksi. Tarvitaanko me todellakin tässä maassa lisää hallintoa, [Puhemies koputtaa] uutta porrasta kuntien ja valtion väliin? Ei todellakaan tarvittu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.35 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aika monessa kohtaa hallituksen sopeutustoimet ovat epäonnistuneet, mutta näitten sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkausten osalta kyllä pidetään niistä tavoitteista kiinni, niistä noin kahdesta miljardista eurosta. Miten näitä säästöjä on nyt toteutettu? Siellä on asiakasmaksujen pakkokorotukset, yöpäivystysten lakkautukset, kevennetty hoitajamitoitusta ja pidennetty hoitoon pääsyä. Nyt ilmeisesti myöskin sosiaalipalveluihin suunnitellaan noin 100 miljoonan lisäsäästöjä. Eilen täällä eduskunnassa kävivät mielenilmausta pitämässä itäsuomalaiset hyvinvointialueet, ja kyllä siellä selkeä viesti oli se, että toivottiin tämän rahoitusmallin uudistamista ja myöskin sitä lisäaikaa näille alueille, jotka sitä tarvitsevat. Nyt on hyvä, että muutamat alueet ovat saamassa lisäaikaa, mutta monet jäävät edelleen sitä odottamaan.

Arvoisa puhemies! Siitä kiitän itsekin, että pääministeri Orpo ja hallitus ovat tarttuneet tähän keskustan ajatukseen rahoitusmallin uudistamisesta parlamentaarisesti. Tämä on erittäin hyvä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.36 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä hyvinvointialueille annetaan mahdollisuus hakea lisäaikaa alijäämien kattamiseen vuoteen 2029 saakka. Noin puolet alueista ei nykyisillä määräajoilla kykene kattamaan alijäämiään, mutta rajattu lisäaika voi mahdollistaa talouden tasapainottamisen ilman arviointimenettelyä, ja nyt on jo nähtävissä ylijäämäisiä alueita. Lisäaikaa ei myönnetä automaattisesti, vaan edellytyksenä on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma ja realistinen arvio kattamisesta. Samalla investointisuunnitelmien aikatauluja selkeytetään ja lainanottovaltuudet perustuvat ajantasaisiin talousarviotietoihin. Mitä rahoitusmallin

uudistamiseen tulee, niin esimerkiksi Etelä-Savossa ikääntyvä väestö, korkea sairastavuus, merkittävä vapaa-ajanasutus ja saaristoisuus nostavat kustannuksia. Siksi alueiden erityispiirteet on jatkossa huomioitava selkeästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

14.37 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On tietenkin erittäin tärkeää ja tarpeellista, että osa hyvinvointialueista tällä tavalla saa lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen, mutta tästä huolimatta tämä hallituksen esitys kiteytyy sanoihin liian vähän ja turhan myöhään. Jos hallitus olisi ryhtynyt ajoissa koko sotesektoria koskeviin toimiin, kaikki alueet olisivat saaneet työrauhaa ja mahdollisuuden kehittää toimintaansa pitkäjänteisemmin ja kestävämmällä tavalla.

Ministeriaitiosta on toistuvasti todettu, ettei olisi ollut tarkoituksenmukaista myöntää lisäaikaa kaikille alueille alijäämien kattamiseen, mutta ovatko mittavat irtisanomiset ja palveluverkon heikentäminen todella tarkoituksenmukaisempi ratkaisu? Viime vuonna hyvinvointialueet irtisanoivat yli tuhat työntekijää, ja ennusteiden mukaan irtisanomisten määrä kasvaa entisestään tänä vuonna. Tämä tapahtuu tilanteessa, jossa väestö ikääntyy ja hoidon tarve kasvaa, eli juuri nyt meidän pitäisi vahvistaa alan vetovoimaa eikä heikentää sitä. Siksi viimeinen asia, jota nyt tarvitaan, ovat uudet leikkaukset. Hallituksen suunnitelma muuttaa rahoitusta tavalla, [Puhemies koputtaa] joka iskisi kovaa muun muassa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen, on kohtuuton, ja se on pysäytettävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.38 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen ja eduskunnan tärkeimpiä tehtäviä on tehdä toimia, jotka mahdollistavat sen, että hyvinvointialueet onnistuvat tärkeässä tehtävässään. On erittäin hyvä, että hallitus on toimiin tarttunut. Rahoituslakia on uudistettu. Hyvinvointialueiden rahoitus on kasvanut lähes viidellä miljardilla eurolla, 4,6 miljardilla eurolla kuluvalla eduskuntakaudella. Arviointimenettelyitä on käynnistetty, ja tämä määräaikalakiesitys on nyt tuotu eduskuntaan. Kannatan sitä.

VM:kin on yllättynyt siinä, miten alueilla on saatu taloutta kuntoon nopeammin kuin on ajateltu. Tiukkaa siellä on, ja paljon on työtä tehty, mutta kannusteita tarvitaan jatkossakin, jotta soteuudistuksen tavoitteet toteutuvat. Siksi haluan nostaa esille sen rahoituslain, joka on lähtenyt lausunnolle. Se kohtelee aika lailla kaltoin Helsinkiä ja Uudenmaan niitä alueita, joissa on onnistuttu saavuttamaan nopeammin kuin ehkä toisaalla soteuudistuksen tavoitteita. Vetoan siihen, että uudelleen arvioidaan vielä tuota uudistusta, koska pahoin pelkään, että jos me vähennämme tällä tavalla kannusteita, niin me jarrutamme samalla soteuudistuksen tavoitteiden saavuttamista. [Puhemies koputtaa] Tämän viestin tässä haluan nostaa esille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.40 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitushan teetti hyvinvointialueuudistuksen väliarvioinnin asiantuntijoilla, ja se arviointi oli minusta erittäin hyvää. Siinä todettiin, että pääpiirteittäin ja monessa asiassa uudistus on

onnistunut. Se ei siis tukenut sitä ajatusta, jonka kuulimme edustaja Zyskowiczilta. Mutta sitten siellä tuotiin avoimesti esille näitä ongelmia. Yksi iso ongelma on se, että hyvinvointialueet talouden suhteen eriytyvät erittäin voimakkaasti toisistaan. Tämä hallituksen esitys on sinänsä hyvä, mutta se ei ratkaise sitä ongelmaa.

Kiitän myös pääministeriä, että hän lupasi, että parlamentaarinen työryhmä perustetaan tätä rahoitusta miettimään. Edustaja Andersson käytti erittäin viisaan puheenvuoron siinä, että eivät suomalaiset kaipaa nyt mitään hallintohumppaa. Nyt tarvitaan reilu rahoitus, ja kyllä nyt tarvitaan myös päättäjiltä viisautta, niin että kun tätä aletaan katsomaan — ja tämä on tämmöistä nollasummapeliä — niin ei voi olla niin, että jokainen alkaa puolustamaan omaa aluettaan, vaikka tehtäisiinkin isoa plussaa, että nyt meille lisää rahaa, vaan pitää katsoa, että rahoitus on oikeudenmukainen ja että nämä palvelut eivät lähde eriytymään tässä maassa. Eli tämä parlamentaarinen työryhmä on hyvä, mutta se vaikuttaa vasta tulevalla vaalikaudella. Tähän hätään siitä ei ole valitettavasti vielä [Puhemies koputtaa] apua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.41 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan hyvä, että viimein on tullut tätä lisäaikaa alijäämien kattamiseen, ja on hyvä, että viimein kelpaa hallitukselle myös tämä parlamentaarinen yhteistyö, jota useamman vuoden ajan on ehdoteltu.

Mutta haluaisin kysyä ministeriltä näistä uudemmista ehdotuksista. Kun tätä valmiiksi ongelmallista diagnoosipohjaista rahoitusta nyt tässä hallituksen uudessa esityksessä entisestään lisätään, sitä diagnoosipainotteisuutta, niin jostain syystä hallitus näkee myös näin, että kun menet yksityiselle, niin ne jatkokustannukset, mitkä siitä diagnoosista syntyvät, eivät päätyisi sinne hyvinvointialueelle, vaan se rahoitus poistetaan hyvinvointialueilta. Edustaja Zyskowicz, eivät nämä hallituksen uudet esitykset rahoitusmallin korjaamiseksi kauhean järkeviltä ja järkeenkäyviltä vaikuta. Tässä leikkaus kohdistuu niihin, jotka ovat onnistuneet säästöä tekemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.42 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on oikeansuuntainen, mutta se on kaksi vuotta liian myöhässä. Monet sotealueet jäävät yhä talouden suunnittelussa tyhjän päälle, kun ne eivät tiedä, saavatko ne lisäaikaa vai eivät.

Hallitus on halunnut ajaa alueet holtittomaan leikkauskierteeseen ja irtisanomisiin. Oikeistohallituksen tilannekuva sosiaali- ja terveydenhuollon tilanteesta on ollut täysin pielessä, ja tämän seurauksena hoitohenkilökuntaa on irtisanottu ympäri Suomea. Useat yt:t on käyty myös meillä Uudenmaan sotealueilla, ja HUSista on saanut lähteä monia satoja hoitajia. Kaiken lisäksi hallitus valmistelee nyt samaan aikaan jälleen uusia leikkauksia hyvinvointialueiden rahoituksiin, kuten tässä on todettu. Se on lausuntokierroksella, ja siellä vuoden 2029 tasossa leikkaukset nousisivat jo 390 miljoonaan. Miten tämä on mahdollista? Te kaadatte holtittomasti verorahoja terveysjättien voittoihin, mutta miksi julkisista sosiaali- ja terveyspalveluista ette halua pitää huolta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.43 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys alijäämien kattamisajan pidentämisestä on tosiaan tervetullut, mutta tosiaan valitettavan myöhässä se tulee ja koskee vain pientä joukkoa hyvinvointialueita jättäen tosiaan ulkopuolelle alueita, jotka lisäaikaa ehkä kipeimmin tarvitsisivat tässä vaiheessa. Täällä on tullut esille, että oppositio on vaatinut alijäämien kattamisvelvollisuusajan pidentämistä jo usean vuoden ajan, ja sen takia on valitettavaa, että hallitus on reagoinut tähän asiaan vasta nyt, kun hyvinvointialueet ovat joutuneet vetämään vyötään todella kireälle, jotta ne pystyvät sopeutumaan lain vaatimuksiin. Jos tämä lakiesitys olisi annettu hieman aikaisemmin, niin kaikkia leikkauksia ei olisi välttämättä tarvinnut tehdä ja hyvinvointialueet olisivat pystyneet kehittämään toimintaansa pitkäjänteisemmin pidemmällä aikajanalla. Myös ihmisten terveyshuoliin ja tarpeisiin olisi tällöin pystytty paremmin vastaamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.44 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Lohelle: On totta, mielestäni, että hyvinvointialueet tekevät hyvää työtä. Siellä kaikki ihmiset tekevät hyvää työtä ja on päästy eteenpäin. Mutta jotenkin tuntuu, että tämän hallituksen, siis Orpon hallituksen, suurin synti, mitä te olette nyt kolme vuotta täällä julistaneet, on se, että me emme ole riittävän nopeasti ja riittävän paljon korjanneet sitä soteuudistusta ja myös sen rahoitusjärjestelmää, jonka te itse olette luoneet. Sanokaa nyt rehellisesti tämäkin: te loitte tämän rahoitusjärjestelmän, jota arvostelevat talouspolitiikan arviointineuvosto, Erholan raportti ja monet muut. Edustaja Lohi sanoi, että ei pidä lähteä mihinkään hallintojuttuihin. No, ei ollut ongelma edustaja Lohelle luoda tarpeetonta uutta hallintoa, eli nämä hyvinvointialueet ja niiden valtuustot ja vaalit ja valtuustoryhmät ja ryhmärahat ja kaikki tämä turha, [Puhemies koputtaa] mutta se on ongelma, että lähdettäisiin purkamaan tätä turhaa hallintoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.46 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikuttaa siltä, että hallituksella ja oppositiolla, erityisesti keskustaoppositiolla, on eri näkemys siitä, mikä on hyvinvointialueiden tärkein tehtävä, mitä edustaja Sarkomaa kysyi. Hallituksen mielestä vaikuttaa, että tärkein tehtävä on tehdä plussaa hyvinvointialueilla mahdollisimman nopeasti, kun taas meidän mielestämme on ennen kaikkea huolehdittava ihmisten lakisääteisistä palveluista. Sen takia keskusta on esittänyt, että alijäämien kattamisaikaa pidennettäisiin kahdella vuodella vuoden 28 loppuun kaikilla.

Ministeri Ikonen sanoi, että mahdollisesti tämä yleinen lisäaika sitten nostaisi kustannuksia. Muuta argumenttia en ole teiltä kuullut, miksi te vastustatte tätä keskustan esitystä. Me olisimme halunneet yhdistää tähän myös vaatimuksen kustannustason hillinnästä ja antaa aikaa alueille toteuttaa uudistusta. Niin kuin tiedätte, Pirkanmaallakin on lukuisia yt-neuvotteluita, sulkuja, terveyspalvelut karkaavat kaukaa kotoa. Sen takia tätä alijäämän kattamisvelvoitetta olisi jatkettu, koska nyt hyvinvointialueet eriytyvät hyvin voimakkaasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

14.47 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tässä soteuudistuksessa nyt kuitenkin näitä alueita saatu reippaasti leveämmille hartioille, joten kyllä näen, että se 15 vuoden urakka kannatti lopulta. Mutta nyt täytyy kyllä sanoa, että hallitus on lopulta tässä vaiheessa herännyt tästä ruususenunestaan. Kun hyvinvointialueet ovat jo kaksi vuotta sitten sanoneet, että näiden alijäämien kattamisessa tietyillä alueilla tulee haasteita, niin en ymmärrä, miksi kesti näin kauan, että tämä laki saatiin lopulta tänne istuntosaliin. Myöhäänhän tämä tulee valitettavasti monien alueiden kohdalla, jotka ovat nämä yt-neuvottelut jo joutuneet käymään.

Mutta ei tässä hallituksen sotepolitiikassa kyllä ole muutoinkaan kovin suurta johdonmukaisuutta. Siis ne alueet, jotka tätä apua tarvitsevat, saavat apua liian myöhään, ja nyt te olette tuoneet lausunnolle lakiesityksen, jossa näitä alueita, niin kuin Helsinkiä, jotka ovat noudattaneet näitä ohjeita ja tasapainottaneet talouttaan, rangaistaan. Helsinki on menettämässä yli 100 miljoonaa euroa soterahoituksestaan. [Puhemies koputtaa] Minkälaista johdonmukaisuutta tässä on? Toivottavasti, niin kuin Sarkomaa vetosi, tätä esitystä vielä muokataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.48 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän myös ministeri Ikosen erinomaisesta valmistelusta ja esittelystä.

Hyvät kollegat! Tämä asia oli nähtävissä jo neljä vuotta sitten, että tällä rahoitussuunnitelmalla, järjestämissuunnitelmalla ja alueiden määrällä tämä ei tule onnistumaan. Nyt me emme ole vielä kerenneet kaikkia niitä nykyisen opposition virheitä korjaamaan, mitä tässä soteuudistuksessa on tehty, mutta kovasti tehdään töitä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Te leikkaatte!] — Se on meidän homma, eli me sopeutamme.

Tämä esitys tukee myös taloudellista realismia antamalla alueille lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen. Haluamme antaa niille työrauhan toteuttaa oma sopeutussuunnitelmansa ennen mahdollisia raskaimpia valtion ohjaustoimia. Samalla esitys kannustaa edelleen vahvasti terveyspalvelujen uudistamiseen. Ne alueet, jotka ovat jo tehneet rakenneuudistuksia, omalääkärimallia vahvistaneet ja hillinneet kustannusten kasvua, hyötyvät siitä, että järjestelmä ei rankaise varhaisia uudistajia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

14.50 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan lakiesityksen mukaan alijäämät tulee kattaa vuoden 2028 loppuun mennessä, ja täällä on tuotu hyvin esille, että se on liian tiukka monille alueille — käytännössä mahdoton. Mikäli ne pakotetaan kattamaan alijäämänsä kahdessa vuodessa, niin se tarkoittaa sitä, että niiden palvelut murenevat. Seurauksena on hoitajien ja lääkäreiden irtisanomisia jo aiempien irtisanomisten jatkoksi. Tosin on hyvä myös ymmärtää se, että hallitus asettaa tiukkoja ehtoja näiden alijäämien kattamisajan pidennykselle. Sitä pitää ensin hakea, ja hakemuksessa on pystyttävä todistamaan, että kaikki alijäämät olisi katettu viimeistään 2028, mieluummin jo 2027. Sen jälkeen valtiovarainministeriö näyttää peukkua joko sitten ylöspäin tai alaspäin. Mikäli se peukku on alas, niin seurauksena on arviointimenettely. Eli

peruslähtökohta alijäämien kattamisesta tämän vuoden lopussa ei ole käytännössä muuttunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

14.51 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! On sinänsä hyvä, että alueille annetaan nyt lisäaikaa, mutta samaan aikaan tämä hallituksen tuleva esitys uusista leikkauksista hyvinvointialueille on täysin epäoikeudenmukainen ja vastuuton. Se syventää alueellista eriarvoisuutta tavalla, jota ei voida yksinkertaisesti hyväksyä, ja sen hinnan maksaa sitten Helsinki.

Yhdyn Helsingin pormestari Daniel Sazonovin näkemykseen siitä, että hallituksen malli näyttää perustuvan virheelliseen arvioon alueiden todellisesta tilanteesta. Kun lähtökohta on väärä, myös lopputulos on väärä. Se siis rankaisee alueita, jotka ovat hoitaneet talouttaan vastuullisesti ja kehittäneet palveluitaan pitkäjänteisesti. Hyvästä taloudenpidosta tehdään siis rangaistavaa. Se on täysin väärä viesti koko Suomelle ja kaikille alueille. Meidän pitäisi palkita vastuullisuudesta, ei sakottaa siitä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.52 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on se, että yhä useampi alue pystyisi kattamaan alijäämänsä lainmukaisessa aikataulussa. Meillä näyttää siltä, että osa alueista on pääsemässä siihen jo tämän nykyisen lain mukaisessa aikataulussa. Tämä lakiesitys toisi ison joukon alueita vielä lisää oikeusvarmuuden piiriin tässä mielessä, että se olisi mahdollista vuoden 27 tai 28 loppuun mennessä. Sitten on hyvä nähdä se, että myöskin vaikeimmassa asemassa olevat huomioidaan tässä näin ja sitten tätä ratkaisua heidän tilanteeseensa voitaisiin hakea tällaisten erillismenettelyjen kautta. Käytännössä näissä voitaisiin käynnistää arviointimenettely. Ja kun me katsomme esimerkiksi nyt tällä hetkellä arviointimenettelyyn päätyneitä alueita, niin heillähän alijäämän kattamiskautena ei puhuta yhdestä tai kahdesta vuodesta vaan siinä puhutaan karkeasti noin neljästä vuodesta, noin vuodesta 2030. Eli tätä kautta, kun me katsomme tätä hyvinvointialueitten kenttää, meillä on oikeastaan kaikille ratkaisu. Tämä alijäämien kattamiskauden pidentäminen kaikille yhdellä tai kahdella vuodella ei ole tarkoituksenmukaista. Meillä on ne alueet, jotka pääsevät siihen tavoitteeseen, ovat jo päässeet tai tulevat pääsemään siihen nykyisen lain puitteissa. Tällä annetaan osalle se, ja sitten meillä on vielä niitä alueita, joille tämä yksi tai kaksi vuotta ei riittäisi. Ei ole hyvää lainsäädäntöä tehdä lakia, jossa annettaisiin yksi tai kaksi vuotta lisäaikaa, kun nähdään, että se ei riitä. Eli on niitä, jotka pääsevät, ne, jotka saavat tätä kautta lisäaikaa, [Krista Kiuru: Kyllä on erikoinen perustelu!] ja ne, jotka saavat sitten erillismenettelyiden kautta pidemmän aikavälin. Tätä kautta me saamme sitä oikeusvarmuutta paremmin eri alueille. [Krista Kiurun välihuuto] — Nimenomaan lisäaikaa tulee tätä kautta, eri menettelyjen kautta vain. Eli pyydän teiltä huomiota siihen, että kun puhutaan näistä alueitten eriytyneistä tilanteista, niin on tärkeää myöskin, että näissä ratkaisuissa tunnistamme sen, että alueitten tilanne on eriytynyt, ja haemme räätälöityjä ratkaisuja erityyppisiin tilanteisiin.

No sitten täällä esitettiin myöskin sitä, pitäisikö alijäämät antaa anteeksi: Tämä on oikeastaan sellainen kysymys, johon haluaisin kysyä vastakysymyksen, että kuka ne silloin

kattaisi. Kun puolueet ovat laajasti täällä sitoutuneet velkajarruun, niin silloin jos tällaista esitetään, toivoisin, että esitetään myöskin, mistä ne korvaavat säästöt sitten otettaisiin tähän julkiseen talouteen. Eli meillä ei ole jossain sitä seinää, josta nämä rahat alijäämien kattamiseen yhtäkkiä tulisivat muulla tavoin.

No sitten täällä on keskusteltu rahoituslaista: Nyt pyydän huomioimaan myöskin sen, että me puhumme tässä nyt tänään hyvinvointialuelaista ja tästä alijäämien kattamisen määräajasta. Se rahoituslaki, joka on nyt lausunnolla, on sitten kokonaan eri lakikokonaisuus, ja siitä on tilaisuus puhua toisessa yhteydessä, mutta todettakoon nyt, kun tässä on tullut muutamia huolia ja tässä nousi Helsinki huolena esiin, että Helsingin rahoitus tulee kasvamaan 2026—2029-välillä yli kymmenen prosenttia, kolmanneksi eniten koko maassa. Eli kyllä edelleenkin tuo Helsingin rahoitus kasvaa, ja samaan aikaan siinä on kuitenkin koetettu hakea sellaista ratkaisua, jolla turvataan palvelut eri puolilla Suomea ottaen huomioon tämä eriytynyt tilanne.

Täällä esitettiin tähän lakikokonaisuuteen liittyen myöskin huolia yksityisistä diagnooseista: kyllä ne huomioidaan niiltä osin kuin ne aiheuttavat kustannuksia hyvinvointialueille.

Sitten vielä rahoituslakiin liittyen: Paitsi että tehdään sitä rahoituslain muutosta, niin meillä on tosiaan tämä diagnoosikirjausten prosessien arviointi käynnissä. Siitä tuodaan suoria ratkaisuja. Ja sitten olen käynnistämässä tällaista kokonaisarvioinnin tietopohjan laadintaa tähän parlamentaariseen työhön, eli päästään katsomaan myöskin sitä rahoitusmallin pitkän aikavälin kokonaisuudistusta. Se on iso ja vuosien työ, mutta sillekin on tilansa tässä hetkessä.

Vielä palaan tähän kokonaisuuteen: Tässä on puhuttu paljon siitä, mikä on alueitten tilanne. Haluan sanoa, että näemme valtioneuvostossa sen, että alueilla on tehty todella paljon töitä palveluitten uudistamiseksi. On ollut olennaista, että sitä uudistamistyötä on tehty heti alusta alkaen eli että annettiin myöskin rahoituselementtien osalta heille työrauha, ennakoitavuus niihin alkuvuosiin, jolloin he pääsivät tekemään töitä. Alueet ovat tässä edenneet eritahtisesti, ja se on osittain myöskin tässä tilanteessa näkyvissä. Mutta he ovat tehneet kovasti töitä, ja se näkyy myöskin siinä, että kustannusten hillintää on todella saatu tehtyä aika ennennäkemättömästi. Vuonna 23 tosiaan nämä kustannukset kasvoivat 12 prosenttia, ja nyt ollaan jo alle kahdessa prosentissa. Tämä on ollut merkittävä jarrutusliike. Samaan aikaan ne arvioinnit kertovat, että palveluitten yhdenvertaisuus on parantunut ja liikkunut parempaan suuntaan. Eli meidän on hyvä nähdä tämä iso kuva. Siellä on edelleen ongelmakohtia, ja niihin me puutumme. Kun katsomme tätä palveluitten kehittämistä — se on enemmän tuolla STM:n ministereitten vastuualueella — niin jos siitä mainitsee ihan sen, että esimerkiksi nuorten mielenterveyteen on haettu ratkaisuja terapiatakuun kautta, hoitoonpääsyä on helpotettu Kela-korvauspiloteilla, tähän hoidon jatkuvuuteen ollaan tuomassa ratkaisuja omalääkärimallin kautta. Eli meillä on tällaisia täsmäratkaisuja palvelujen niihin kohtiin, joissa me näemme näitä haasteita.

Ja kun täällä vielä kysyttiin tätä viestiä ikäihmisille, niin kyllä koko tämän meidän uudistamistyön tavoite on se, että me turvataan ihmisille perustuslain mukaiset riittävät palvelut tänä päivänä ja myöskin tulevaisuudessa. Sen tähden tätä uudistamistyötä tällä hetkellä tehdään. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.57.

_____

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.40.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Sieltä puhujalistalta edustaja Honkonen, poissa. Edustaja Kallio, poissa. Edustaja Hänninen... — Ai, siellä oli edustaja Kallio. Anteeksi, en huomannut teitä. Livahditte. Olkaa hyvä, saatte puheenvuoron tässä vaiheessa.

16.41 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Päivällä alkanutta keskustelua jatketaan. — Tosiaan voi laittaa tyytyväisyydellä merkille, että hallitus on tarttunut opposition ja hyvinvointialueiden vaatimukseen hyvinvointialueiden alijäämien kattamisajan pidentämisestä. Toimena tämä on oikeansuuntainen, mistä on syytä kiittää. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä muistuttaa, että alijäämien kertyminen hyvinvointialueille johtui useista eri syistä. Tämä on tunnustettu muun muassa valtiovarainministeriön alivaltiosihteeri Marina Erholan työryhmän raportissa, joka toteaa seuraavasti: ”Rahoituksen tason määräytymisperusteet eivät ole alkuvaiheessa vastanneet toteutunutta palvelutarpeen ja kustannusten kehitystä. Rahoituksen jälkikäteistarkistuskaan ei nosta rahoituksen tasoa pysyvästi yllättävän kustannussokin jälkeen, eikä täytä alkuvaiheen rahoituspohjan vajetta.” Suomeksi tämä tarkoittaa, että alijäämät eivät ole hyvinvointialueiden syytä. Niitä ei ole myöskään syytä syyllistää, vaan niitä on tarve ja velvollisuus auttaa.

Arvoisa puhemies! Tämän perusteella on tarve myös evästää mietintöä tekevää valiokuntaa. Lakiesityksen mukaan alijäämät tulee kattaa vuoden 2028 loppuun mennessä. Tämä aikataulu on aivan liian tiukka, useille alueille käytännössä mahdoton. Mikäli hyvinvointialueet pakotetaan kattamaan alijäämänsä kahdessa vuodessa, on seurauksena niiden tarjoamien palvelujen mureneminen. Seurauksena on hoitajien ja lääkäreiden irtisanomisia jo aiemmin tehtyjen jatkoksi, ja muutaman vuoden päästä heitä pitäisi palkata taas uudelleen. Tosin meidän kaikkien on hyvä myös ymmärtää, että hallitus asettaa tiukkoja ehtoja alijäämien kattamisajan pidennykselle. Sitä pitää ensin hakea, ja hakemuksessa on pystyttävä todistamaan, että kaikki alijäämät olisi katettu viimeistään vuonna 2028, mieluummin jo vuonna 2027. Sen jälkeen valtiovarainministeriön laskukone — vai liekö tekoäly — näyttää peukaloa joko ylöspäin tai alaspäin. Mikäli peukalo on alas, seurauksena on arviointimenettely. Eli peruslähtökohta alijäämien kattamisesta tämän vuoden lopussa ei ole muuttunut.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen tarvitaan vielä ainakin kaksi vuotta lisäaikaa. Tämä on täysin tekninen toimenpide, joka vähentää byrokratiaa ja lisää hyvinvointialueiden itsenäisyyttä — itsenäisyyttä, mikä niille lain mukaan kuuluisikin mutta mitä hallitus on halunnut niiltä jatkuvasti kaventaa. Nyt arviointimenettelyn piiriin on menossa lähes puolet hyvinvointialueista. Valtiovarainministeriö voi toki palkata lisää väkeä arviointimenettelyjä varten sekä palkata eläkeläisiä kertomaan alueille samat asiat, mitkä ne itsekin tietävät, että pitää tehdä. Miksi hallitukselle ei riitä se, että hyvinvointialueet pystyvät sitoutumaan sopeutuksiin, kääntämään taloutensa ylijäämäiseksi ja jossain vaiheessa kattamaan alijäämänsä? On aivan yhdentekevää,

pystyvätkö ne kattamaan alijäämänsä yhdessä, kahdessa, kolmessa vai neljässä vuodessa. Eduskunta on luonut itsehallinnon hyvinvointialueille. Meidän tulee luottaa siihen, eikä ministeriöiden byrokratiaan.

Arvoisa puhemies! Tähän samaan asiaan liittyy myös hallituksen lausunnoille laittama esitys rahoituslain uudistamiseksi. Myöskään tämä esitys ei korjaa rahoituslain ominaisuuksia, jotka eriyttävät alueita. Hallituksen esitykseen sisältyvät jälleen valtavat leikkaukset hyvinvointialueiden rahoitukseen, eivätkä eriytymistä kaventavat asiat juurikaan etene — voi sanoa päinvastoin. Kun hallituksella ei näytä olevan sen enempää kykyjä kuin halujakaan puuttua rahoitusmallin kansalaisten eriarvoisuutta lisääviin tekijöihin, niin käsillä olevan lain yhteydessä on kuitenkin erinomainen tilaisuus estää hyvinvointialueiden talouden äkkijarrutukset eli palvelujen pilaaminen. Pari vuotta lisäaikaa alijäämien kattamiseen antaisi edes mahdollisuuden tehdä muutoksia järkevässä tahdissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.45 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Haluan tähän aluksi todeta asian, että neljä vuotta sitten oli selkeästi nähtävissä, että tällä rahoitussuunnitelmalla, tällä järjestämissuunnitelmalla ja alueiden määrällä ollaan suurissa ongelmissa tällä hetkellä. Valitettavasti nykyinen hallitus ei ole vielä ehtinyt korjaamaan kaikkia virheitä ja vikoja, mitä tässä meidän soteuudistuksessa oli ja tuli, mutta kaikkemme teemme ja vastuuta kannamme.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ydin on yksinkertainen: turvallinen arki kuuluu jokaiselle suomalaiselle. Se tarkoittaa, että sairaalaan pääsee, hoito toimii ja järjestelmä kestää. Hyvinvointialueiden tämänhetkinen tilanne osoittaa, että ilman korjausliikettä näin ei tapahdu. Vuoden 2024 jälkeen hyvinvointialueille on kertynyt 2,4 miljardin alijäämä ja alueiden erot ovat kasvaneet voimakkaasti. Myös THL:n arviossa nähdään, että hoitoonpääsy, hoidon jatkuvuus ja potilasturvallisuus vaihtelevat alueittain merkittävästi. Näin ei voi jatkua. Meidän tehtävämme on tehdä kaikkemme, jotta jokaisella alueella erikoissairaanhoidon ja ikääntyneiden palvelujen jonot sekä mielenterveyspalveluiden pullonkaulat saadaan hoitotakuun mukaisiksi.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa edessämme on välttämätön ja vastuullinen korjausliike. Käsiteltävänä oleva esitys ei muuta periaatetta, että hyvinvointialueen on katettava alijäämänsä, mutta se antaa niille alueille, jotka muuten eivät pystyisi noudattamaan lakia vaarantamatta palveluja, mahdollisuuden 1—2 vuoden lisäaikaan alijäämän kattamisessa. Tiedämme hyvin, kuinka ratkaisevaa tämä on potilasturvallisuudelle. Vaihtoehto ei voi olla se, että lain vuoksi ihmisiä jäisi hoitamatta niillä alueilla, joilla hyvinvointialueuudistus vielä hakee uutta järjestystä, eikä se, että kaikille, jopa niille hyvin pärjääville, annetaan vapauksia. Tämä säädösmuutos mahdollistaa hallitun hyvinvointialueiden kustannusten kasvun taittumisen eikä aja hallitsemattomiin leikkauksiin.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee myös taloudellista realismia antamalla alueille lisäaikaa alijäämiensä kattamiseen. Haluamme antaa niille työrauhan toteuttaa omaa sopeutussuunnitelmaansa ennen mahdollisia raskaampia valtion ohjaustoimenpiteitä. Samalla esitys kannustaa edelleen vahvasti terveyspalvelujen uudistamiseen. Ne alueet, jotka ovat jo tehneet rakenneuudistuksia, omalääkärimallia vahvistaneet ja hillinneet

kustannusten kasvua, hyötyvät siitä, että järjestelmä ei rankaise varhaisia uudistajia vaan tukee realistista aikajännettä.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea turvallisen arjen laki. Se varmistaa, että terveyspalvelujen jatkuvuus ei katkea, potilasturvallisuutta ei murenneta eikä taloutta korjata hätäjarrulla. Meillä ei ole varaa ajautua tilanteeseen, jossa laajat leikkaukset kohdistuisivat juuri niihin palveluihin, jotka ovat suomalaisille kaikkein tärkeimpiä.

Taloutta on korjattava kulujen kasvun hillitsemisen kautta maltillisesti ja vakaasti. Tämä esitys antaa hyvinvointialueille aikaa korjata taloutensa mutta ei vapauta niitä vastuusta. Tavoite on selvä: rakennamme nyt teidän siellä oppositiossa vallitsemaanne järjestelmää sellaiseksi, joka kestää yhteiskuntamme muuttuvat rakenteet. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys 189 on hyvä lakiesitys. Tätä alijäämän kattamisajan pidentämistä täällä salissa on esitetty opposition toimesta monta, monta kertaa — sosiaalidemokraatitkin jo vuoden 23 syksystä lähtien, että alijäämän kattamisaikaa tarvittaisiin lisää vuoden 26 jälkeen. Silloin esitettiin, että kaikille alueille annettaisiin mahdollisuus pidempään kattamisaikaan. Mutta nyt tässä on esitys kahden vuoden lisäämisestä kattamisaikaan, eli nyt kun alijäämät 2023—2024 ovat syntyneet, niin nyt meillä on alueilla periaatteessa neljä vuotta aikaa kattaa tämä alijäämä, mikä on syntynyt silloin, kun on lähdetty liikkeelle. Siltikään tämä ei riitä kaikilla alueilla, koska tämä eriytymiskehitys on ollut aika iso.

Arvoisa rouva puhemies! Täytyy muistaa, että vaikka hyvinvointialueitten rahoitusta täällä aika paljon aina välillä kritisoidaan, niin täytyy katsoa, miten se todellisuudessa toimii. Tämä 27,2 miljardia euroa on tullut eri alueille sillä tavalla, että Helsinki saa noin 4 000 euroa per asukas, Pohjois-Karjala ja Kainuu saavat noin 6 000 euroa per asukas ja Lappi saa noin 6 000 euroa per asukas, ja keskimäärin se on 4 800 euroa. Kyllä tämä palvelujen tarveharkinnan kautta koottu iso rahoitus on aika lailla kohdallaan, mutta sitten siinä, kuinka tätä trimmataan eri vuosien välillä ja kuinka jälkikäteistarkastukset tehdään ja nämä muutokset tehdään, on kyllä tietenkin korjaamista. Silloin kun tämä on laitettu liikkeelle, ei kyllä kukaan voinut tietää korkeasta inflaatiosta 2022—2023, Venäjän hyökkäyksen inflaatiopiikistä energiassa ja kaikessa muussa, korkeammista palkkaratkaisuista. Näitä kysymyksiä ei ole voitu tietää silloin, kun tämä on laitettu liikkeelle. Täytyy tulla korjaavia toimenpiteitä. Sen lisäksi vielä hoitovelan osalta tilanne on ollut semmoinen, että kun senkin ennuste on muuttunut, noin prosentti on laskettu palvelutarvekasvua vuositasolla, niin tässä järjestelmässä on otettu myös se huomioon, että siitä 0,8 korvataan hyvinvointialueille. Nyt hallituksella on vielä tiukennus siihen: on tulossa uusi rahoituslakipaketti, jossa vedetään 0,6:een se asia. Kyllä tässä ympärillä paljon tapahtuu. Jos sitten arvioidaan tätä 27,2:ta miljardia euroa, niin sen osalta noin 600, melkein 700 miljoonaa on tehty leikkauksia siihen rahoitukseen pidentämällä hoitoonpääsyä, muuttamalla hoitajamitoituksia ja niin poispäin. Niitä säästötoimenpiteitä on siihen tehty, ja nyt tästä uudesta lakiesityksestä, joka on nyt lausunnoilla, tulee noin 400 miljoonaa vielä. Eli tätä rahoitusta on koko ajan kiristetty tässä ympärillä, ja se tässä jää huomiotta. Sen vuoksi tämä alijäämän kattamisaika on tässä erittäin hyvä asia, se, että siihen nyt tulee aikaa.

Sitten jos katsotaan tätä alijäämän kattamisaikaa, niin tosiasiassa kolme neljä aluetta pääsee siihen alkuperäiseen alijäämän kattamisaikaan eli kattaa sen vuoden 2026 loppuun mennessä. Sitten tämä lakiesitys, joka tässä nyt on työn alla — tämän alijäämän kattamisen osalta nämä pari lisävuotta — tuo siihen tietyn määrän alueita. Olisin tänään ministeriltä kysynyt, mutta en saanut silloin puheenvuoroa, kuinka monta aluetta tämä lakiesitys nyt tuo sellaiseen tilanteeseen, että ne pystyvät kattamaan alijäämänsä vuoden 28 loppuun mennessä, ja kuinka paljon alueita näistä 22:sta jää sitten vielä sellaiseen arviointimenettelyyn, että ne ovat sitten VM:n ohjauksessa todella voimakkaasti. Meillä olisi ollut silloin kokonaiskuva siitä, miten paljon tässä tapahtuu tämän lakiesityksen myötä. Tämä antaa nytten alueille mahdollisuuden työskennellä, koska aika kivuliaita päätöksiä hyvinvointialueet tässä vuosien varrella ovat tehneet. Sen vuoksi on viisasta, että niille annetaan tässä nyt työskentelyaikaa. Sitten se sopeuttaminen siihen uuteen palvelurakenteeseen pystytään tekemään fiksummin ja turvaamaan ne tärkeät palvelut, joiden takia nämä hyvinvointialueet on myöskin aikoinaan synnytetty.

Eli tämä lakiesitys on hyvä tämänhetkiseen tilanteeseen, mutta lisää säästötoimia on tulossa, ja ne vaikeuttavat varmasti tämänkin toteutumista sitten jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg poissa, edustaja Sarkomaa poissa. — Edustaja Sarkkinen paikalla. Olkaa hyvä.

16.56 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Orpon hallituksen sosiaali- ja terveyspolitiikka on alusta asti perustunut realiteettien kieltämiselle. Miljardisäästöjen piti onnistua palveluita heikentämättä, kuten pääministeri Orpo lupasi. Tämä realiteettien kieltäminen näkyy myös siinä, kuinka myöhään tämä esitys on eduskuntaan saatu ja kuinka puutteellinen se edelleen on. On tietenkin parempi saada esitys myöhään kuin ei milloinkaan, puutteellinenkin esitys on toki tyhjää parempi. On silti ilmeistä, että esitys on annettu liian myöhään ja se on puutteellinen. Esitys ei tuo kaikille alueille pitkään toivottua selkeyttä ja ennakoitavuutta rahankäytön suunnitteluun, ei varsinkaan, kun samalla hallitus valmistelee jo jälleen uusia soteleikkauksia.

Arvoisa puhemies! Sotepalveluissa kaikki ei toki ole mennyt huonompaan suuntaan, ja hallituskin täällä säännöllisesti nostaa esiin soteuudistuksen myötä tapahtunutta toiminnan kehittämistä. Liian moni asia on kuitenkin menossa huonoon suuntaan kovien talouspaineiden takia. Lääkärille ei pääse riittävän ajoissa, kun hoitotakuuta on heikennetty. Vanhuspalveluista on leikattu toistuvasti, ja se näkyy niin hoidon laadussa kuin hoitoonpääsyn vaikeudessa. Liian monet sotetyöntekijät ovat jaksamisensa äärirajoilla, ja samalla hallitus tuo saliin liukuhihnalta esityksiä, joiden säästötavoitteet perustuvat hoitohenkilöstön vähentämiseen. Rahoitusmallissa on korjaustarpeita, mutta rahoituksen yksisilmäinen leikkaus ei ole rahoituksen korjaamista.

Arvoisa puhemies! Vaikka osa alueista saa nyt vihdoin lisäaikaa alijäämien kattamiseen, niin hallitus valmistelee yhä uusia leikkauksia soterahoitukseen. Hallituksen suunnittelemista 390 miljoonan euron säästöistä omalle alueelleni Pohjois-Pohjanmaalle kohdistuisi noin 34 miljoonan euron leikkaus, mikä on 80 euroa per asukas, yksi maan korkeimmista summista valmistelussa olevassa leikkauslaissa. Kysymys kuuluu, miten me tämän leikkauksen toteutamme, kun kaikesta on jo höylätty ja hoitotakuuajat paukkuvat. Tämäkö on se hallituksen kiitos todella vaikeista säästötoimista, jotka alueet on pakotettu tekemään? Tuntuu, että juuri kun alueet ovat saamassa nenää pinnalle, hallitus polkaisee

pään takaisin veden alle. Nyt kun valmisteltava soteleikkausesitys jossain vaiheessa tänne saliin tuodaan, niin toivon, että hallitus kertoo rehellisesti, mistä on kyse. Kyse ei ole mistään paremmin tekemisestä tai tehostamisesta, vaan siitä, että hallitus ajaa hyvinvointialueet jatkamaan yt-kierteitä ja hoitohenkilöstön irtisanomisia ympäri Suomea. Sen seuraukset tulevat konkreettisesti näkymään sairastuneiden ihmisten, ikäihmisten ja tukea tarvitsevien lasten ja perheiden arjessa ja palveluissa.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun saamme eduskuntaan kerta toisensa jälkeen esityksiä, joissa hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan ja palveluista säästetään, suuryritysten tarpeet huomioidaan kyllä avokätisesti, kun yhteisöveroa ollaan ensi vuonna alentamassa yli 800 miljoonalla eurolla. Rahaa siis on toisille, toisille ei. Tätä arvovalintaa minun on hyvin vaikea ymmärtää, sillä sotepalvelut ovat hyvinvointivaltion ytimessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Kallio, olkaapa hyvä.

17.00 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä erityisesti päivällä keskustelussa joutui jälleen kerran, ties monennenko kerran, miettimään sitä, onko niin, että asioita ei voi korjata, jos ne eivät ole omaa syytä. Yhteisten asioiden hoitamisessa tämä on jotenkin todella kummallinen ajattelutapa, mutta tämä salihan on paljastanut muutenkin, että vaikka Suomessa on vallan kolmijako, niin kyllä täällä tuomioita ja syyllisiä kiivaasti haetaan milloin mistäkin porukasta.

Kuten täällä on aiemmin todettu hyvissä puheenvuoroissa, hyvinvointi on Suomen talouskasvun, turvallisuuden ja kriisinkestävyyden perusta, mutta tämä on nyt vaarassa. Olemme tilanteessa, jossa luottamus järjestelmään on murentunut. Vielä neljä vuotta sitten kolme neljästä suomalaisesta uskoi terveys- ja sosiaalipalvelujärjestelmän toimivan, ja nyt vain puolet luottaa niihin. Samaan aikaan kuitenkin käytännössä asiakastyytyväisyys on hyvinvointialueilla pystytty pitämään korkealla, eli ihmiset siellä tekevät parhaansa tässä erittäin vaikeassa tilanteessa, mutta rahoitusjärjestelmä ei tee. Tässä ristiriidassa onkin se ongelman ydin: sotejärjestelmän rahoitus ei perustu todelliseen tarpeeseen. Nykyinen diagnoosipohjainen malli suosii paperilla näkyvää tietoa, ei ihmisten arkea. Hyvä, että tästä on selvitystyö aloitettu. Riittääkö aika, että saadaan oikeasti korjauksia, jää nähtäväksi. Mutta tämä on ajanut alueet eriarvoiseen ja eriytyneeseen asemaan. Toisella puolella maata voidaan kehittää uusia ratkaisuja, mutta toisella puolella maata joudutaan nostamaan maksuja ja karsimaan toimivia palveluja. Kun täällä korostettiin sitä, että nyt hyvinvointialueet ovat tehneet hyvää tulosta noin niin kuin yhteen laskien, niin se on vähän sama kuin minä kysyin kollegalta, onko hänellä velkaa. Hän sanoi, että no, on. No, lohduttaako häntä yhtään se, kun minulla ei ole yhtään velkaa. Hän sanoi, että no, ei se hänen asemaansa yhtään lämmitä.

Arvoisa puhemies! On vaikea ymmärtää, miten joku voisi väittää oikeudenmukaiseksi sitä, että toisen alueen diagnoosikirjaukset vähentävät toisen alueen rahoitusta, vaikka menettävällä alueella sairastavuus ei ole laskenut millään tavalla. Suorastaan irvokasta on se, että yksityisten lääkäriasemien tekemät diagnoosit otetaan huomioon rahoituksessa, vaikka kyseiselle hyvinvointialueelle ei aiheudu näistä mitään kustannuksia. Pelkästään vuonna 2025 tällaista katteetonta rahaa on jaettu yli 60 miljoonaa euroa osalle hyvinvointialueista. Tästä ovat hyötyneet Ruuhka-Suomen alueet, ja muut Suomen

hyvinvointialueet menettävät rahoitusta — jotenkin tuttua muiltakin politiikan osa-alueilta. Hyvinvoivien hyvinvointia lisätään, pahoinvoivien pahoinvointia pahennetaan. Tällä menolla esimerkiksi edelläkävijänä aiemmin tunnettu Etelä-Karjala on jäämässä luokalle, ja se ei hyödytä yhtään ketään. Arviointimenettelyt eivät tätä tilannetta korjaa, päinvastoin ne tuottavat vain lisää työtä, hallinnollista humppaa ja kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Ei näin rakenneta yhdenvertaista Suomea. Hyvinvointialueet ja kansalaisten hyvinvointi eriytyvät koko ajan, koska rahoitusjärjestelmän perustuksia ei korjata. Hallituksen esityksessä on hyviä uudistuksia, mutta ne eivät korjaa perustaa, minkä vuoksi eriytyminen alueiden välillä vain syvenee koko ajan. Korjaukset jäävät siksi esityksessä näennäisiksi. Myös uusin esitys rahoitusmallin korjaamisesta jättää perusteet korjaamatta. Kyse ei ole turhasta valittamisesta, vaan oikeudenmukaisuudesta sekä sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Eilen tuolla oli Kaakkois-Suomesta mielenosoittajia, jotka toivat tämän huolensa esille, ja heidät leimattiin hallituspuolueen edustajan toimesta, että se oli vaalitemppu ja että he lisäsivät vastakkainasettelua. Se oli aikamoinen isku vasten kasvoja näille ihmisille, jotka ovat aidosti huolissaan.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan reilu ja kestävä ratkaisu. On analysoitava lähtötilanne ja hyödynnettävä kaikki käytössä oleva tieto yhdessä valtion ja hyvinvointialueiden kanssa. Sen jälkeen on muutettava rahoitusmalli vastaamaan todellisia tarpeita. Ennen kuin tämä on saatu tehtyä, on siirryttävä käyttämään vakaampaa demografista eli väestöpohjaista mallia, joka huomioi ihmiset ja heidän tarpeensa, ei eri tavoin tehtyjä kirjauksia. Siirtymä tähän malliin on tehtävä nopeasti, jotta eriytyminen ei enää kumuloidu eikä varsinkaan eskaloidu. Tämä malli on myös talouspoliittisen arviointineuvoston esitys, jonka valtiovarainministeriö ohitti vedoten siihen, että korjaukset olisivat niin isoja. Juuri se on se syy, miksi korjaukset on tehtävä, koska niiden tarve on niin suuri. Jos välttämättömät asiat jätetään sen takia tekemättä, että ne tuntuvat isoilta ja vaikeilta, niin silloin on vaihdettava töihin sellaiset ihmiset, jotka pystyvät suoriutumaan heille kuuluvista töistä eivätkä välttele niitä. Mikäli me poliitikot olemme näiden välttämättömien uudistusten tiellä, silloin on meidät vaihdettava.

Arvoisa puhemies! Viisas ja rohkein on se, joka uskaltaa nostaa kätensä virheen merkiksi ja tekee muutoksia sen sijaan, että jatkuvasti väittää koko muun Suomen olevan väärässä. Kun rahoitus on oikeudenmukaista, voimme palauttaa luottamuksen, vahvistaa hyvinvointia ja rakentaa kasvu-uralle pääsevän Suomen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.06 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Siellä edustaja Kallio pyysi nostamaan käden ylös, jos on tehnyt virheitä, ja minä olen kyllä varmasti se yksi päävirheidentekijä. En tiedä, olenko tässä asiassa ollut niin vahvasti.

Edustaja Lylylle vastaan tuosta alijäämäasiasta vielä, että sehän oli tiedossa tosiaan jo neljä vuotta sitten. Se olisi pitänyt hoitaa jo silloin siinä rahoitus- ja järjestämissuunnitelmassa. Tietenkin nyt toivotaan, että me kaadettaisiin sitä rahaa sinne enemmän, mutta se ei tule olemaan se ainoa vaihtoehto. Tuo tilannekuvan kertaaminen ei kyllä kerta kaikkiaan auta. Minä uskon, että tässä salissa joka ainoa kansanedustaja tietää, mikä meidän hyvinvointi- ja sotepalvelujen tila on tällä hetkellä. Eli korjausliikkeitä pitää tehdä. Ei ole todellakaan kenenkään etu, että etsitään syyllisiä tästä salista, että kuka on tehnyt mitäkin virheitä. Kaikki ovat tehneet virheitä, niitä synnittömiä ei ole tässä salissa

ainuttakaan. Lähdemme hoitamaan tätä äärimmäisen tärkeää asiaa yhdessä parlamentaarisesti. Näin on päätetty, ja minä toivon, että myös oppositio tulee tähän vahvasti ja kaikella sielulla ja tiedolla ja tahdolla mukaan. Rakennetaan sitä luottamusta toisia arvostaen ja kunnioittaen. Se on varmasti semmoinen hieno asia. Tämä on meidän kaikkien yhteinen asia.

Tuossa tuli, että emme ole valmiita korjaamaan toisten virheitä. Totta kai täällä virheitä tapahtuu. Jos joku asia on mennyt huonosti, niin nykyisen hallituksen tehtävä on korjata ne asiat. Eli olemme päättäneet korjata sotepalvelumme niin, että se palvelee hoitoa ja hoivaa tarvitsevia ihmisiä, ja se päätös on tehty. Peruutuspeiliin ei enää niin paljon katsota, näin minä toivon. On suorastaan ihmisoikeus, että Suomessa ihminen pääsee hoitoon, kun tarve on.

No joo, vielä yksi asia. Puhutaan tuosta tiedolla johtamisesta. Aika usein aikojen alussa jotkut viisaat sanoivat, että 12—14 aluetta olisi ollut sopiva määrä. Siitä huolimatta me saatiin tänne 21 plus yksi hyvinvointialuetta. En tiedä, mihin se tiedolla johtaminen on sitten kadonnut silloin, kun tehdään päätöksiä. On aidosti siirryttävä tiedolla johtamiseen, ja otetaan myös se monituottajuus vahvasti mukaan.

Kiitos kaikille rakentavasta keskustelusta. Sitä yhdessä-sanaa, joka oli meidän 100-vuotissyntymäpäiväsana, eli ”yhdessä”, minä haluan korostaa nyt aivan erityisesti. Todellakin, emme tarvitse tilannekuvan kertaamisia emmekä syyllisten etsijöitä vaan ratkaisuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.08 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueista tässä on paljon puhuttu, ja täytyy muistaa se, että silloin kun hyvinvointialueita on synnytetty, niin perimmäinen tarkoitus oli saattaa se tilanne sellaiseksi, että sosiaali- ja terveystoimen kustannuskehitystä pystytään tällä yhteistyöllä hillitsemään. Nyt kun katsotaan, miten kuntien aikana sosiaali- ja terveystoimen menot olivat aika korkeita, ne luvut olivat viiden ja kymmenen prosentin välillä noin käytännössä katsoen vuodessa, ja nyt kun tätä yhteistyötä on tehty, niin on jo päästy sinne noin kahden prosentin pintaan. Se on tämän sosiaali- ja terveysuudistuksen eli tämän hyvinvointialueuudistuksen yksi ansio, ja se jää aina vähän taka-alalle, kun tätä keskustelua käydään. Eli siltä osin tässä on kohtuullisesti onnistuttu.

Hoitoonpääsyssä on eri alueilla aika paljon eroja, ja voi sanoa, että aina silloin kun on hoitoon päästy, palaute on ollut kyllä hyvää niistä palveluista, mitä on saatu.

Arvoisa rouva puhemies! Minua itseäni aika paljon huolettaa koko ajan näissä keskusteluissa se, että täällä puhutaan aina terveys edellä näistä kysymyksistä. Terveyden perässä on aina menty yli kuntarajojen ja haettu sitä vaativampaa hoitoa yli kuntarajojen, ja noin poispäin, mutta sosiaalipalvelut jäävät koko ajan tässä keskustelussa taka-alalle. Ne ovat aina olleet niitä lähipalveluja, ja niissä palveluissa on ikäihmisiä ja muita, ja se on ollut semmoinen asia, joka täällä jää koko ajan taka-alalle. Toivoisin, että kun hyvinvointialueita kehitetään, nimenomaan tämän pitäminen lähipalveluna olisi tärkeätä, koska se tuo sitten mukanaan sellaista, että ne kestävät kuitenkin pisimmillään vuosikymmeniä, ja siinä mielessäkin olisi hyvä, että me tehdään. Terveyspalvelut ja ne tapaukset, mitä terveyden perässä mennään, ovat lyhytkestoisempia kuin nämä sosiaalipalvelut, noin yleisesti ottaen. Eli tässä mielessä nämä taustat pitäisi aina muistaa.

Sitten jos katsotaan tätä jatkokehittämistä parlamentaarisesti, niin minä lupaan, että oppositio on täysillä tässä mukana tekemässä näitä ratkaisuja ja hakemassa keinoja, millä saadaan tätä tasa-arvoisemmaksi ja rahoitusta vielä tarkemmaksi ja ennustettavammaksi, ja se ei ole tässä mikään ongelma.

Arvoisa rouva puhemies! Minkä takia pyysin puheenvuoron, niin katsoin tämän lakiesityksen euromääriä, mitä täällä on, ja kyllä tosiasia on, että nämä euromäärät, mitä alijäämät täällä ovat, ovat viime kesään, vuoden 2025 puoliväliin, asti olevien tietojen pohjalta syntyneitä, ja nyt ne uudet tiedot ovat olleet sellaisia, että kun tämä sarja, mitä täällä on meillä lakiesityksessä, tarkoittaa noin 2,2—2,3 miljardin alijäämää, niin tämä lopputulos, mistä ministerikin tässä sanoi, oli 1,8 miljardia euroa. Eli se oli parantunut tässä, ja hyvinvointialueet ovat tehneet kipeitä ratkaisuja kaiken kaikkiaan. Eli nämä suuruusluokat: Me puhutaan täällä noin 400 euron tasosta tässä, ja nyt kun tämä parani sillä noin 400 miljoonalla, niin se noin satasella pudotti tuota pienemmäksi. Tässä mielessä se on hyvä suunta, mutta kun sitä vertaa sitten siihen, että meidän keskiarvo hyvinvointialueille tulevassa valtion rahoituksessa on 4 800 euroa, niin sitä pitää verrata siihen lukusarjaan, ja silloin me saadaan mittaluokat näissä selville.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä siitä alkutilanteesta: Se alkutilanteen rahoitus tehtiin vuoden 21 tilinpäätöksen perusteella ja vuoden 22 talousarvioesityksen perusteella, mitä kunnilla oli sosiaali- ja terveystoimeen menossa, kun se vuonna 23 otettiin käyttöön. Niin että kyllä ne otettiin suoraan niistä lukusarjoista, miten kunnat olivat käyttäneet rahaa. Kyllä vähän ihmettelen, että ei olisi tiedetty. Niitä sarjoja käytettiin ja niitten pohjalta lähdettiin liikkeelle, ja ne olivat varmasti alimittaiset sitten kun tulivat inflaatio, palkankorotukset ja kaikki muut tämmöiset asiat, joita ei voitu silloin tietää, kun muutosta tehtiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.14 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Me olemme paljon keskustelleet täällä soteuudistuksesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta ja tulemme ennusteen mukaan aika paljon siitä vielä tänäkin keväänä keskustelemaan.

Nyt otan tässä eräitä hajahuomioita tähän rahoitukseen liittyen, mutta ihan ensimmäiseksi haluan tässä todeta, että yritin äkkiä kaivaa muistilokeroitani, ja minun omien tulkintojeni mukaan soteuudistus ja siitä käytävä keskustelu varsinaisesti alkoi silloin, kun eduskunnan nyt tässä istuva varapuhemies peruspalveluministerinä muistaakseni 29.8. vuonna 2008 avatessaan yliopistollisten sairaanhoitopiirien yhdessä järjestämän koulutustilaisuuden otti esille, että Suomessa muuten tarvittaisiin tällainen soteuudistus. Minä olen katsonut, että siitä tämä keskustelu on alkanut, ja sen vaiheita en tässä käy läpi, mutta siihen pari tuntia sitten tapahtuneeseen keskusteluun tässä salissa haluaisin viitata, että kyllä minulle on muodostunut käsitys siitä, että kaikki puolueet, jotka meillä täällä ovat edustettuina, ovat yhtä mieltä siitä, että aikaisempi kuntapohjainen malli ei olisi se, jolle me olisimme voineet tämän rakentaa. Sitähän yritettiin jossain vaiheessa rakentaa sitten suurimpien kuntien varaan, mutta siitä oli tulossa todellisia hallintohimmeleitä. Sanoisin vaikkapa tässä, kun edustaja Hänninenkin on paikalla, että Oulun kaupunki olisi siinä mallissa vastannut koko Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiristä ja kaikkien niiden 28 muun Pohjois-Pohjanmaan kunnan sosiaali- ja

terveysperuspalveluista, ja siitä olisi tullut hyvin mielenkiintoinen hallinto- ja rahoitusmalli. Mutta jätetään näiden muistelut ihan nyt tässä sovinnolla sikseen.

Haluan vielä palata tähän nyt tehtyyn esitykseen, josta siinä lyhyessä, minuutin mittaisessa puheenvuorossani annoin positiivisen kannan. Kun muutama oppositiopuolueiden edustaja tuli minulle sanomaankin, että mistäs nyt niin kuin kello soittaa, kun totesit niin positiivisesti tuossa, niin tietysti minuutin puheenvuorossa halusin nostaa sen tärkeimmän asian esille, ja se oli tietenkin se, että tämä vuoden 26 perälauta ja siitä luopuminen oli hyvä asia, ja vaikka sitten aika myöhään, jopa voidaan sanoa kaksi ja puoli vuotta myöhemmin kuin mitä tässä salissa alun perin jo esitettiin, tämä esitys tehtiin, niin se on hyvä, että tehtiin. Mutta jos puheenvuoro olisi silloin ollut pidempi, niin kuin se tässä nyt on mahdollista, niin olisin toki mielelläni jatkanut siitä, että siinä lakiesityksessähän, joka nyt on viime viikon maanantaina laitettu lausuntokierrokselle ja on sitten puoliväliin maaliskuuta mennessä tuolla kentällä lausuttavana, tehdään taas käytännössä suoranainen 392 miljoonan euron leikkaus. Se tehdään niin, että meidän nykyisessä rahoituslaissamme alun perin oli keskimäärin yhden prosentin arvio palvelutarpeen vuotuisesta kasvusta ja se lakisääteisesti rahoitetaan, eli käytännössä tuollainen 250—260 miljoonaa euroa näiltä osin lisätään siihen seuraavan vuoden rahoitukseen ja sitten vuosien 23 ja 24 jälkeen eli vuonna 25 sitä alennettiin 0,8 prosenttiyksikköön, mutta toisaalta sitten annettiin 0,2 prosenttiyksikköä muutostukea alueelle, eli käytännössä kuitenkin edelleen yksi prosentti. Nyt tämä muutostuki, tämä 0,2 prosenttia, otetaan pois ja sitten se 0,8 alennetaan 0,6:een. Tämä on sellainen tasainen leikkaus, joka kohdistuu sitten kaikille hyvinvointialueille. Sitten siellä on toisena osana tämä siirtymätasausjärjestelmän tietyllä tavalla lakkauttaminen siihen vuoden 29 tilanteeseen. Näiden yhteisvaikutus valtiontalouteen on säästöä 392 miljoonaa euroa, eli sen verran annetaan hyvinvointialueille vähemmän rahaa. Sitten siinä lakiesityksessä on viisi kuusi muuta asiaa, mutta ne ovat valtiontaloudellisesti kustannusneutraaleja. Joku alue voittaa, joku häviää, kun tiettyjä parametrejä muutetaan, mutta valtiontalouden kannalta ne ovat tällaisia.

Vielä ihan lyhyesti tuohon alueiden lukumäärään, kun se nousi siinä Erholan johtaman työryhmän raportissa esille, ja siitähän me varmasti tulemme täällä tulevina vuosina keskustelemaan. Minä kiinnitin itse huomiota siihen, että varsinkin julkisessa tiedotuksessa silloin todettiin, että kun Suomen alueiden lukumäärää, 22:ta aluetta ja sitten HUS-yhtymää, verrataan muihin maihin, niin meillä on väestöpohjaamme nähden poikkeuksellisen paljon alueita. Tässä on yksi mutta: kun tehdään vertailua muihin maihin, niin missään muualla maailmassa ei olekaan terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja pelastuspalvelun alueita, vaan ne ovat puhtaasti terveydenhuollon alueita. Terveydenhuollon osuushan on 57 prosenttia hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksesta, ja sitten 41 prosenttia on sosiaalipalvelut, ja sitten siitä tulee 2—2,5 prosenttia sinne pelastuksen osalle. Mutta jos tässä olisi kyseessä pelkästään terveydenhuolto, niin olisin ihan valmis itse ajattelemaan, että tietyllä tavalla viiden alueen malli voisi olla toimiva, mutta kun ajattelen sosiaalipalvelujen sisältöä — kotipalvelua, vammaispalveluja, lastensuojelua, vanhustenhuoltoa — niin se on selvästi erityyppistä kuin terveydenhuolto, jossa suuruuden ekonomiasta on ihan oikeata näyttöä. Nyt herätänkin kysymyksen siitä, onko kenties joku, joka nyt on sanonut, että Suomessa pitää mennä vähempään määrään alueita, ajatellut sitten, että se koskisikin vain terveydenhuoltoa, jolloin nousee kysymys siitä, palautetaanko sitten sosiaalipalvelut sinne kuntiin päin takaisin. Kysyin tätä

välittömästi, kun sosiaali- ja terveysvaliokunnalla oli mahdollisuus tässä haastatella työryhmän puheenjohtaja Erholaa, ja hän sanoi, että ei missään nimessä olla näin ajateltu, vaan kyllä halutaan pitää tämä kansainvälisesti ainutlaatuinen sotekokonaisuus yhtenä kokonaisuutena. Mutta halusin tämän nostaa esille, että tämä erottaa meidän aluekeskustelun kaikkien muiden maiden tilanteesta. Tanskassahan tehtiin nyt erittäin mielenkiintoinen reformi. Siellä on vaaleilla valittu neljän alueen päättäjät, joille valtio antaa rahat, mutta he ottivat uuden tason käyttöön: 20 aluetta niiden neljän alla, jolloin ne neljän alueen päättäjät delegoivat rahan alaspäin sinne lähemmäs kenttää keskussairaalatasolle, näille pienemmille alueille. — Tällä kertaa tämän verran. Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.21 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan varmastikin viimeisen puheenvuoron tässä hetkessä haluan käyttää. Tuossa tuli aiemmassa puheenvuorossa, että vuoden 2021 tilinpäätös ja 2022 budjetti oli se pohja, millä lähdettiin sitä rahoitussuunnitelmaa tekemään. Varmasti nyt kaikki ollaan jälkeenpäin sitä mieltä, että ne luvut tulivat selkeästikin alakanttiin, koska tämäkään ei tullut yllätyksenä, että suuret ikäluokat eläköityvät, hoidon ja hoivan tarve kasvaa ja kulut kasvavat vahvasti. Tämä ei ollut kellekään yllätys, ja siksi halutaankin tehdä niitä korjausliikkeitä nyt yhdessä. Tämä tilanne ei voi olla sillä tavalla, että täällä ovat hallitus ja Hännisen Juha puolustamassa hallitusohjelmaa ja sitten oppositio on sitä mieltä, että huono, huono, huono, vaan meidän pitää tehdä se todellakin yhdessä. Minä tunnistan, että siellä täältäpäin katsottuna oikealla on paljon suurta viisautta tähän asiaan, eli yhdessä oleminen on se vahva asia.

Tietysti se, mistä on puhuttu paljon, on tämä omalääkärimalli, eli se vahvemmin vielä mukaan. Sanon nyt näin viiteryhmäni pohjalta myös tämän monituottajuuden — tiedostan, että se aiheuttaa jossakin päin ihottumaa: eli julkinen puoli ja yksityinen sektori hyvin kilpailutettuna, ja kolmas sektori. Me tiedetään, että kolmas sektori tuo vaikuttavia palveluita ja edullisesti, ja se pitää saada selkeästikin vahvemmin mukaan.

Tietysti yksi asia, josta nyt ei ehkä kannata lähteä keskustelemaankaan tässä hetkessä, on se, että meillä on aika erikoiset itsehallintoalueet. Valtiovarainministeriö antaa rahat ja STM antaa tehtävät, niin että siinä sitten ollaan sen itsehallinnon kanssa. En halua käydä tätä keskustelua enempää tässä, mutta kiitoksia kaikille, jotka ovat osallistuneet tähän keskusteluun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.23 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut mielenkiintoista ja hyvää keskustelua. — Tässä kuitenkin kun katsotaan tätä hyvinvointialueitten kehitystä, niin niillä alueilla, jotka nyt tässä ovat pääsemässä tasapainoon, on nytten mahdollisuus keskittyä kahteen asiaan, jonojen purkuun ja palveluiden kehittämiseen, jos tämän hyvin pelkistää. Tavallaan se antaa nyt tilaa sitten niille alueille tehdä tällaisia tärkeitä asioita.

Sitten tämä aluekeskustelu: Mielestäni tässä ollaan semmoisessa tilanteessa, että nyt kannattaisi tämä työrauha laittaa, että tällä rakenteella katsotaan, miten pitkälle päästään tässä kehittämistyössä, ja sen jälkeen vasta ruveta miettimään niitä alueratkaisuja, koska silloin kun ruvetaan puhumaan alueratkaisuista, niin se jäädyttää tämän tilanteen. Kokemus tämänkin käyttöönotosta, jossa meni suurin piirtein puolitoista vuosikymmentä,

kertoi sen, että tapahtui se, mikä kunnissa hyvin helposti tapahtuu, että kun kaikki odottivat nyt sitä sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistusta, niin se oma kehittämistoiminta jää sitten vähän taka-alalle. Se varmaan on osasyy tässä taustalla, miksi nyt nämä kehittämistoimet rupeavat näkymään, ja ne vievät oman aikansa, mutta se kehittämistyö kunnissa olisi varmaan ollut pitemmällä. Jos tätä soteuudistusta ei olisi tehty ollenkaan, kunnissa olisi ollut vähän eri tilanne silloin vuonna 22 kuin oli, eli se vähän jarrutti varmaan kuntien kehittämistyötä.

Sitten kun mietitään tätä palvelujen tarpeen kasvua ikääntymisen ja kaiken muun osalta, niin tuntuukin aika oudolta, että nyt tässä uudessa rahoituslakiesityksessä, joka on nyt lausunnoilla, nimenomaan pienennetään sitä lukua 0,6 prosenttiin, kun se on ollut 0,8, eli 80 prosenttia on korvattu palvelutarpeen kasvusta sen perusteella, ja nyt se pienennetään 60 prosenttiin. Eli se pakottaa edelleen hyvinvointialueita kehittämään, ja meillä on eri alueilla näissä eri kehityspolkuja olemassa, ja se tuo oman vaikeutensa. Kun tässä viitattiin siihen, että palveluntarve kasvaa, niin sen rahoituksenkin pitäisi sitten seurata perässä.

Se, mikä tässä on hyvää, on vihdosta viimein tämä yli vaalikausien tehtävä työ. Tämä vaatii nimenomaan parlamentaarista yhteistyötä. Sillä me voimme varmistaa, että pääsemme siitä keskustelusta, että tuo on tuon syy tai tuon syy. Tämä on yhteinen projekti, jota meidän täytyy viedä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén. [Aki Lindén: Arvoisa rouva puhemies, onko mikrofoni päällä?] — Ei taida olla, ei pala tuo valo. [Aki Lindén: Onko nyt päällä? — Kiitoksia.]

17.26 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käytin viime vuoden loppuistunnoissa pitkän puheenvuoron eräänä iltana, jossa kävin läpi tämän soterahoitusmallin ja esitin ihan ne konkreettiset kohdat, joissa omasta mielestäni on korjattavaa, ja myös kerroin, miten mielestäni ne pitäisi korjata. Mutta en palaa siihen nyt ollenkaan. Se on tuolla pöytäkirjassa luettavissa, ja sitä vartenhan tullaan asettamaan työryhmät sitten, joissa käydään näitä asioita läpi.

Halusin vielä pyytää puheenvuoron sen takia, että se perimmäinen syy ja ongelma, joka nyt sitten tässä rahoituksessa on ollut, liittyy hyvin pitkälti siihen, että vuosi 2023 oli täysin poikkeuksellinen vuosi. Meillä koko 2000-luvun sitä edeltäneet vuodet inflaatio oli yhden ja kolmen prosentin luokkaa, ja tämä soterahoituslaki tehtiin ikään kuin sellaisiin olosuhteisiin — olen joskus vertauskuvallisesti sanonut, että se tehtiin rauhan olosuhteisiin. Sitten kun oli se aloitusvuosi 23 ja laki oli säädetty kesällä 21 sillä taustalla, joka täällä on jo mainittukin, meillä oli yhtäkkiä vuosi, jossa kustannustason nousu on kymmenen prosenttia. Se tarkoitti sitä, että siltä vuodelta tuli niin valtava alijäämä, viiden prosenttiyksikön suuruinen alijäämä, se 1,4 miljardia euroa, että se on nyt heilautellut koko tätä järjestelmää. Tästä tuli semmoinen heiluriliike, ihan niin kuin ministerikin tänään hyvin sanoi, että nythän kun oikeasti vuonna 25 tuli — tai tulee, kun se tarkentuu — tämä yhteenlaskettuna 500—600 miljoonan euron ylijäämä alueille, niin käytännössähän se on sen ansiota toki, mitä alueilla on tehty, mutta erityisesti sen ansiota, että sinne tuli se 1,4 miljardin suuruinen jälkikäteisrahoitus, joka ei varsinaisesti kuulu sen vuoden tarveperusteiseen rahoitukseen, vaan se oli kompensaatio siitä, että sen verran, 1,4 miljardia, jäi alijäämää vuonna 23.

Eli tästä tuli nyt malli, jossa joka toinen vuosi on alijäämäinen ja joka toinen vuosi on ylijäämäinen, ja sitten yhdessä sen kanssa, että koko neljän vuoden kausi vuonna 26 pitäisi olla tasapainotettu, se ajoi eräät alueet, joilla se alijäämä oli kaikkein suurin, tekemään minusta virheellisiäkin ratkaisuja ja jopa epätoivoisia ratkaisuja irtisanomisineen. Eli tämä tasaisempi rahoitusmalli itse asiassa samoilla rahamäärillä olisi auttanut meitä, ja siihen pitää tässä muutoksessa pyrkiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 10 §:n, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 6 ja 8 §:n ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 178/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.58 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmea eri lakia, joissa on havaittu täsmentämistarpeita.

Esityksen ensimmäinen lakiehdotus on laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntien tehtäviin kirjattaisiin selkeyden vuoksi myös se, että kunta tekisi päätöksen pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia, palkkioita tai korvauksia koskevien tukihakemusten yhdistämisestä tilanteessa, jossa tukien hakija on katsottava yhdeksi tuenhakijaksi, tilaksi, tukihakemusten määrästä riippumatta. Lakimuutos täsmentäisi nykyistä tilannetta viranomaisten toimivallan osalta. Lakiehdotus ei muuta nykyistä asiaintilaa sen suhteen, milloin hakemukset tulisi yhdistää, eli toisin sanoen tukien hakija on katsottava yhdeksi tuenhakijaksi, sillä siitä säädetään suoraan Euroopan unionin lainsäädännössä. Suunnitelma-asetuksen mukaan tilalla tarkoitetaan kaikkia viljelijän johtamia, saman jäsenvaltion alueella sijaitsevia maataloustoimintaan käytettäviä yksiköitä.

Esityksen toinen lakiehdotus on taas laki Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain muuttamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi tukikelpoisen alan hallinnan osalta siten, että tukikelpoisen alan olisi oltava aktiiviviljelijän hallinnassa Euroopan

unionin suoria viljelijätukia koskevan vuosittaisen yhtenäishakemuksen, niin sanotun päätukihaun, viimeisestä jättämispäivästä hakemuksen viimeiseen mahdolliseen muutospäivään. Ehdotuksella yhtenäistettäisiin tukikelpoisen alan hallinta-aikaa muiden pinta-alatukien kanssa eli ympäristö-, luonnonhaitta- ja luonnonmukaisen tuotannon sekä kansallisten maataloustukien kanssa. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi Euroopan unionin lainsäädäntöön ehdotetun muutoksen johdosta siten, että pysyvien nurmien ennallistamismenettely otettaisiin käyttöön, jos pysyvän nurmen ala vähenee vuoden 2018 viitealaan verrattuna yli kymmenen prosenttia nykyisen viiden prosentin sijaan. Tällä muutoksella toimeenpannaan EU-tasolla päätettyä yhteisen maatalouspolitiikan yksinkertaistamista kansallisesti, ja tämä muutos on monelle viljelijälle todellakin tervetullut muutos.

Esityksen kolmas lakiehdotus on laki eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain muuttamisesta. Lakia ehdotetaan muutettavaksi eräiden ympäristökorvauksen perusteena olevien ympäristösopimusten hallinnollisen tarkastuskäynnin eli niin kutsutun maastokatselmuksen tekemisen ajankohdan osalta. Hallinnollinen tarkastuskäynti olisi jatkossa tehtävä ennen kuin edellä mainittujen ympäristösopimusten perusteella maksetaan ympäristökorvauksen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksu. Tämä on tietysti viljelijän kannalta hyvä uudistus, kun pystytään paremmin välttämään sellaisia tilanteita, joissa katselmukset on tehty vasta sen jälkeen, kun ensimmäisestä sopimusvuodesta on jo maksettu korvausta. Hallinnollisen tarkastuksen ja tarkastuskäynnin vaatimus koskee maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevaa ympäristösopimusta ja kosteikkojen hoitoa koskevaa ympäristösopimusta.

Nämä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Euroopan unionin suorista viljelijätuista annettuun lakiin ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettuun lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan ennen kyseisiin lakeihin ehdotettujen muutosten voimaantuloa vireille tulleisiin hakemuksiin sovellettaisiin lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat todellakin sellaisia muutoksia, jotka liittyvät tähän yksinkertaistamiseen ja ovat viljelijöitten kannalta varmastikin tervetulleita. Tässä ensimmäisessä esityksessä on kysymys nimenomaan vielä selkeyttämisestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on luonteeltaan hiljainen mutta hyvin kriittinen huoltovarmuudelle. Sillä varmistetaan, että maatalouden EU- ja kansalliset tukijärjestelmät toimivat oikein, ajantasaisesti ja luotettavasti ja että meillä on suomalaista ruokaa myös tulevina vuosikymmeninä.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä emme vain toimeenpane jotain EU:sta meille annettua:

Ensinnäkin tavoitteena on selkeyttää kuntien toimivaltaa tukihakemusten yhdistämisessä niissä tilanteissa, joissa hakijat on katsottava yhdeksi tilaksi. Tämä estää sen, että sama tila päätyisi kahden eri viranomaisen ristiriitaisiin ratkaisuihin.

Toiseksi esityksessä täsmennetään, että tukikelpoisen maa-alan tulee olla viljelijän hallinnassa paitsi hakupäivänä myös aina hakemuksen viimeiseen muokkauspäivään saakka. Tämä on tärkeä täsmennys, koska se yhdenmukaistaa sääntelyä ja vähentää tilanteita, joissa viljelijät menettävät tukioikeuksia teknisten tulkintaerojen vuoksi.

Kolmanneksi, ympäristösopimuksiin liittyvä hallinnollinen tarkastuskäynti siirretään tehtäväksi nykyistä aiemmin jo ennen ensimmäisen sopimusvuoden loppumaksua, mikä ehkäisee takaisinperintöjä ja turvaa viljelijän asemaa. Uudistus on tältä osin monipuolinen ja kaivattu. Selkeät pelisäännöt vähentävät ristiriitoja ja yllätyksiä ja tekevät siten suomalaisen ruuan tuottamisesta helpompaa.

Arvoisa puhemies! Näin lueteltuna nämä muutokset voivat tuntua hallinnollisilta, mutta taustalla on paljon suurempi merkitys. Kotimainen ruuantuotanto on osa Suomen huoltovarmuuden ydintä. Se on osa sitä perustaa, joka ei näy otsikoissa riittävästi mutta jonka puuttumisen huomaisimme yhdessä päivässä kriisin keskellä. Jos tukijärjestelmät eivät toimi, jos hallinnon viiveet kasvavat tai jos viljelijät eivät voi luottaa sääntöihin, vaikutukset näkyvät nopeasti pellolla, tuotannossa ja investoinneissa. Kun investoinnit pysähtyvät, myös huoltovarmuus heikkenee. Sanon tämän nyt hyvin suoraan: ilman viljelijöitä ei ole ruokaa, ja ilman ruokaa ei ole turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tukee kotimaisen ruokaketjun jatkuvuutta. Se helpottaa tilojen hallinnollista taakkaa, vahvistaa tukijärjestelmän ennustettavuutta ja varmistaa sen, että tuet kohdistuvat oikein ja oikea-aikaisesti. Tämä on edellytys sille, että maaseudulla syntyy investointeja, työpaikkoja ja elinvoimaa. Siksi tämä esitys ei ole vain tukijärjestelmien tekninen päivitys. Se on pieni mutta huoltovarmuuden kannalta välttämätön palanen suomalaisen ruuantuotannon turvaamisessa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.06 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys sisältää useita teknisiä ja käytännön kannalta merkittäviä muutoksia maataloustukien toimeenpanoa koskevaan lainsäädäntöön. On tärkeää, että tukijärjestelmä on viljelijälle selkeä, ennakoitava ja hallinnollisesti mahdollisimman kevyt. Samalla järjestelmän toimivuus tukee suomalaisen ruuantuotannon kannattavuutta ja kotimaisen ruokaturvan varmistamista. Suomalainen ruoka on keskeinen osa kansallista varautumista, ja sen tuotannon turvaaminen edellyttää selkeitä ja toimivia tukijärjestelmiä, jotka eivät aiheuta epävarmuutta viljelijöille.

Esityksen mukaan kuntien tehtäviin kirjataan nimenomaisesti toimivalta päättää pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien hakemusten yhdistämisestä tilanteissa, joissa hakija katsotaan yhdeksi tilaksi useista hakemuksista huolimatta. Tämä selkeyttää hallintoa ja vähentää epäselvyyksiä, jotka voisivat viivästyttää tukien maksamista viljelijöille. Hallinnon johdonmukaisuus koko maassa on keskeistä, jotta viljelijät voivat suunnitella toimintansa luotettavasti.

Arvoisa puhemies! Hallinnollisten tarkastusten aikataulujen selkeyttäminen vähentää byrokratiaa ja vahvistaa viljelijöiden oikeusturvaa. Tukikelpoisen alan hallintaa koskeva täsmennys selkeyttää aktiiviviljelijän vastuuta ja varmistaa, että säännökset vastaavat EU-lainsäädäntöä ilman tarpeetonta tulkinnanvaraa. Pysyvien nurmien ennallistamismenettelyn kynnysarvon muuttaminen 5:stä 10 prosenttiin tuo joustoa hallintoon ilman, että ympäristötavoitteesta tingitään.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena esitys parantaa tukijärjestelmän ennakoitavuutta ja toimivuutta, vahvistaa viljelijöiden oikeusturvaa ja tukee erityisesti maaseudun elinvoimaisuutta. Se turvaa suomalaisen ruuantuotannon jatkuvuuden ja kotimaisen

ruokaturvan myös kriisitilanteissa edistäen kansallista huoltovarmuutta ja varmistamalla, että suomalainen ruoka pysyy turvallisena, laadukkaana ja riittävänä koko kansalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.09 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tehdään muutama tekninen muutos — tarkkaan ottaen kolme muutosta — jotka määrätyissä tilanteissa vähentävät tulkinnanvaraa ja selkeyttävät maatalouden tukiin liittyvää lainsäädäntöä. Ministeri jo esitteli nämä kolme muutosta tuossa alussa. Maatalouden kannattavuuden heikkeneminen on pitkäaikainen ja vakava haaste, johon tietysti tukipolitiikka vahvasti kytkeytyy. Tässä kaikessa on kyse kotimaisen ruuan saatavuuden turvaamisesta jatkossakin. On kyse huoltovarmuuden yhdestä tukipilarista, aivan kuten edustaja Hänninenkin otti tämän huoltovarmuuden esille.

EU:n tukineuvotteluissa on nyt kriittinen vaihe menossa: neuvotteluvaihe. Huoltovarmuuden ja kannattavuuden turvaaminen ovat elintärkeitä asioita. Tukipolitiikka mahdollistaa myös edullisemman kotimaisen ruuan, joten kaikki me kuluttajat hyödymme siitä. Missä mennään tällä hetkellä CAP-neuvotteluissa? Tämän haluaisin kysyä ministeri Essayah'lta, että missä mennään tällä hetkellä näissä tärkeissä neuvotteluissa. Missä hengessä neuvotteluja käydään? Nämä neuvottelut ovat hyvin vaativia, joten toivon hyvin paljon tsemppiä ja vahvuutta ministerille neuvotteluihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Seppänen poissa. Keskustelu on päättynyt. — Olisiko ministeri halunnut kommentoida käytyä keskustelua?

15.11 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä kommenteista ja huomioista edustajille. Vaikkei asia varsinaisesti tähän asiaan liity, niin kuitenkin huoltovarmuuden kautta: maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Elomaa kysyi CAP-neuvotteluista. Tosiaankin voi sanoa, että tämä kevät on varmasti hyvinkin kriittinen niitten suhteen, mutta samanaikaisesti on käyty EU-tasolla näitä Mercosur-neuvotteluja, ja siitä on ainakin nyt se vipuvarsi ollut, että näyttää siltä, että komissio joka tapauksessa on maatalouden rahoituksen mahdollisuuksia lisäämässä. Toki lopputulos tiedetään vasta sitten, kun koko monivuotinen rahoituskehys on pistetty pakettiin, eli mistäänhän ei ole sovittu ennen kuin kaikista on sitten loppupeleissä sovittu. Mutta on ymmärretty kyllä ympäri Eurooppaa tämä, että maatalous tässä tilanteessa on strategisesti Euroopalle tärkeä. Oma ruoantuotanto on turvallisuuspolitiikan ydintä, ja siinä mielessä myöskin ymmärrystä tälle maatalouden lisätukitoiveelle on ollut.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle lemmikkieläinten siirtoja koskevaksi lainsäädännöksi
Hallituksen esitys HE 192/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.13 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on taas sitten lemmikkieläinten siirtoja koskevaa lainsäädäntöä. Hallitus esittää muutettavaksi eläintautilakia ja eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annettua lakia Euroopan unionin niin kutsutun lemmikkieläinasetuksen kumoutumisen johdosta. Lakien viittaukset kumoutuvaan lemmikkieläinasetukseen muutettaisiin viittauksiksi Euroopan unionin eläinterveyssäännöstöön ja virallista valvontaa koskevaan asetukseen sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin.

EU-lainsäädännön muutoksessa lemmikkieläinten muihin kuin kaupallisiin siirtoihin sovellettava säännöstö selkeytyy. Merkittäviä sisällöllisiä muutoksia ei kuitenkaan ole tulossa. Uudessakin EU:n asetuksessa halutaan lainsäädännön mukaisesti toimivien lemmikkieläinten omistajien siirtyminen jäsenmaiden välillä pitää vaivattomana.

Uutta EU-lainsäädäntöä valmisteltaessa me maa- ja metsätalousministeriössä onnistuimme puolustamaan Suomelle tärkeitä asioita, kuten maamme raivotauti- ja ekinokokkivapaan statuksen turvaamista.

Lemmikkieläinten muita kuin kaupallisia siirtoja koskevia eläintautilain asetuksenantovaltuuksia tarkistettaisiin EU-säännösten mahdollistamien poikkeuksien mukaisiksi. Asetuksenantovaltuuksiin ei olisi tulossa olennaisia muutoksia.

Tämän lisäksi eläintautilain säännöksiä täydennettäisiin siten, että Ruokavirasto tai Tulli voisi myös itse toimeenpanna eläimen lopettamisen tai tuotteen hävittämisen toimijan kustannuksella tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden välisiä siirtoja koskevia vaatimuksia on rikottu eikä puutteita ole mahdollista korjata. Pääsäännön mukaan lopettamista tai hävittämistä koskevan päätöksen täytäntöönpano on toimijan vastuulla. Ehdotettu muutos selkeyttäisi eläintautilain tulkintaa, ja eläinten lopetusta koskeva toimenpide olisi yhdenmukainen eläinten hyvinvoinnista annetun lain kanssa.

Eläintautilakiin tehtäisiin eläintautien seurantaan liittyvää määräyksenantovaltuutta selkeyttävä ja täsmentävä muutos. Ruokavirasto valtuutettaisiin antamaan määräyksiä seurantatutkimusten toteuttamistavasta ja myöskin toteuttamisajankohdasta sekä niihin liittyvistä viranomaisten ja toimijoiden velvoitteista. Eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetussa laissa yhtenäistettäisiin tuontivalvonnan seuraamusmaksun määräämiselle asetettu kuuden kuukauden määräaika eläintautilain vastaavan aikarajan kanssa.

Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti uusien EU-säännösten kanssa. Kun hallituksen esitys annettiin, lemmikkieläinten muita kuin kaupallisia siirtoja koskevien täydentävien säännösten käsittely EU:ssa oli vielä kesken. Odotettavissa ei

kuitenkaan ole, että säännöksiin enää tässä vaiheessa tulisi hallituksen esitykseen vaikuttavia muutoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.16 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään puhumme myös toisesta vakavasti otettavasta aiheesta, nimittäin pörröisten perheenjäsentemme turvallisuudesta. Tämän hallituksen esityksen ytimessä on lemmikkieläinten turvallisuus, niiden terveyden suojelu ja tarttuvien eläintautien tehokas torjunta. Kun Euroopan unionin vanha lemmikkieläinasetus kumoutuu tänä keväänä ja uusi eläinterveyssäännöstö tulee täysimittaisesti voimaan, on myös Suomen päivitettävä kansallista lainsäädäntöään. Tämä esitys tekee sen selkeästi, oikea-aikaisesti ja ennen kaikkea eläinten hyvinvointia ja turvallisuutta vahvistaen.

Tämä lakiuudistus ei kuitenkaan ole vain pykälien uudelleen nimeämistä. Sillä on suora vaikutus heidän arkeensa, joilla on pörröisiä perheenjäseniä. Lemmikin mukaan ottaminen lomamatkalle ja adoptoiminen ulkomailta ovat tänä päivänä yleisempiä kuin aiemmin. On jokaisen lemmikkinsä kanssa matkustavan etu, että sekä lähtö- että paluuehdot ovat selkeät ja yhdenmukaiset EU-tasolla. Näin matka sujuu paremmin ja matkustamiseen voi valmistautua ajoissa. Nyt käsittelyymme tulevan lain myötä sekä omistajan että viranomaisen vastuut näissä tilanteissa ovat entistä tarkemmin määriteltyjä.

Arvoisa puhemies! Lemmikkieläinten siirrot maasta toiseen eivät kuitenkaan ole vain rajanylityskysymys. Ne ovat osa terveysturvallisuuttamme. Raivotauti, lintuinfluenssa ja muut samankaltaiset sairaudet ovat vaarallisia eläintauteja, jotka voivat uhata sekä eläimiä että ihmisiä. Uusi eläinterveyssäännöstö korostaa juuri näiden tautien ehkäisyä ja torjuntaa painottaen rokotuksia, tunnusmerkistöjä ja kuljetuskuntoisuuden varmistamista. Tällä esityksellä varmistamme, että maamme rajojen kautta kulkevat lemmikit ovat terveitä, asianmukaisesti tunnistettuja ja viranomaisten jäljitettävissä. Samalla vahvistamme Ruokaviraston ja Tullin mahdollisuuksia puuttua epäselviin tai vaatimuksia rikkoviin tilanteisiin myös silloin, kun eläimen lopettaminen tai tuotteen hävittäminen on viime kädessä välttämätöntä eläintautien leviämisen estämiseksi. Omasta lemmikistä luopuminen on raskasta, eikä sellaisia päätöksiä tule omistajien puolesta tehdä ilman tarkoin lakiin määriteltyjä perusteita. Tämä on linjassa sekä EU-sääntelyn että viime vuosien eläintautitapausten osoittaman tarpeen kanssa.

Arvoisa puhemies! Lemmikit ovat monille perheenjäseniä. Niiden terveydestä huolehtiminen ei ole vain hallinnollinen velvoite vaan osa laajempaa eläinten hyvinvoinnin ja kansanterveyden kokonaisuutta. Tällä esityksellä Suomi jatkaa pitkäjänteistä työtä eläintautien torjunnassa eli rakkaiden lemmikkiemme turvallisen ja terveen arjen takaamisessa. Samalla pystymme varmistamaan, että rajanylitykset ovat turvallisia sekä lemmikeille itselleen että koko perheelle. Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.20 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä hallituksen esityksessä tehdään niitä tarvittavia muutoksia, joita EU-lainsäädäntö edellyttää. Samalla selkeytetään eläintautilakia eläintautien seurantaan liittyvän määräyksenantovaltuuden osalta. Eläintautilaissa säilytetään kuitenkin asetuksenantovaltuudet kansallisten

poikkeusmahdollisuuksien käytöstä. On oleellista, että lemmikkieläinten siirtojen valvonnassa korostuu eläintautien leviämisen ehkäiseminen. Erityisesti rabies muodostaa vakavan ja kansanterveyttä uhkaavan riskin. Rabiesta esiintyy myös joissakin EU:n jäsenmaissa.

Paperit saattavat olla puutteellisia, kun eläimiä tuodaan maahan. Viranomaisasiakirjojen muotoilun tulee olla standardisoitua, jotta rajalla tapahtuvat väärinkäytökset saadaan minimoitua ja vältetään tähän liittyvät tragediat. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka paljon tähän on kiinnitetty huomiota, että ne asiakirjat on laadittu tosi kattavasti?

On tärkeää, että oikeaa informaatiota ja vastuuta vahvistettaisiin eläinten maahantuonnista ihan kaikille, yksilötasolla myös. Joskus käy myös niin, että puuttuva tai vajaa asiakirja aiheuttaa sen, että se rakas lemmikki ei pääse maahan. Mitä sitten tehdään? Lähdetään takaisin lähtömaahan tai jätetään lemmikki tulliin? Mitä tehdään? Tuleeko eläimen lopetus kysymykseen?

Nämä ovat isoja asioita, ja jotta näiltä vältyttäisiin, niin lähtökohtana on, että niiden papereiden pitää olla kunnossa, jokaisen kruksin, ja lääkärintarkastus tehtynä, niin silloin ongelmia ei ole. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että Euroopan unionin alueella on yhtäläiset säännöt näiden lemmikkieläinten siirrosta ja siitä, miten niiden eläinten terveyttä hoidetaan ja millaiset rokotukset ovat laillisia ja mitä tarvitaan, kun maasta toiseen mennään.

Meillähän on nyt kaksi isoa ongelmaa tässä Suomessa. Toinen on tietenkin afrikkalainen sikarutto, joka maahan tullessaan voisi aiheuttaa todella valtavan ongelman meidän elintarviketuotannolle. Se asia hallitaan nyt aika hyvin. Tässäkin yhteydessä kannattaa muistaa se, että kun monessa yhteydessä on kuultu negatiivisia kommentteja metsästäjistä, niin tässäkin asiassa, sikaruton torjunnassa, on tärkeää, että me pidämme muun muassa villisikakannan kurissa. Vaikka tuntuisi oudolta, mutta kotikunnassanikin Ilomantsissa toissa kesänä näin sellaisen valtavan ison karjun, villisikauroksen, kesämökin tiellä. Luulin ensin, että se on karhu, mutta se olikin villisikakarju, hirmuinen oli kyllä eläin. Tuli vain mieleen siinä tilanteessa — todennäköisesti se oli kuitenkin terve eläin, ainakin silmin nähden hyvin vahva yksilö — että jos se afrikkalainen sikarutto tulee emmekä noudata niitä sääntöjä, mitä siihen olennaisesti liittyy, niin olemme todella vaikeuksissa.

Toisen huolestuttavan uutisen luin sitten lehdestä muutama päivä sitten, että itärajan takana rabies leviää hurjaa vauhtia. Itärajan pinnassahan levitetään niitä sellaisia rokotesyöttejä, jotka nautittuaan eläimet saavat itselleen sen rokotesuojan, sitten kun syövät sen syötin. Mutta se rabies on todella, todella vakava tauti, ja itärajan takana olevasta tilanteesta johtuen — ilmeisesti tuolla itärajan takana tämän kyseisen taudin hoitaminen kotieläimiltä ja lemmikkieläimiltä on kovin vajavaista, jopa heikkoa — meidän pitää olla kyllä varuillaan koko ajan ja pitää huoli siitä, että nämä vaaralliset taudit ja monet muut taudit eivät pääse lemmikkieläimiin eivätkä tuotantoeläimiin leviämään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.25 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia jälleen kerran edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Edustaja Elomaa kysyikin tästä, millä tavalla varmistetaan, että meillä on asianmukaisesti täytetyt asiapaperit, kun lemmikkieläimiä viedään maasta toiseen. No, varmasti se opastus on äärimmäisen tärkeää, jotta todellakin kaikki kohdat on sitten osattu oikein näissä vientipapereissa tuoda esille. Mutta tärkeää on myöskin muistaa se, että kissoilla, koirilla ja freteillähän on sitten EU-alueella liikuttaessa tämä pakollinen lemmikkieläinpassi, ja kun se on oikein täytetty, niin sieltä silloin kyllä tulevat esille myöskin kaikki rokotukset ja muu vastaava. Se liittyy myöskin näitten eläinten sirutukseen tai tatuointeihin, jolloinka me esimerkiksi tiedämme sitten, että kyseessä on juuri se eläin, mikä siellä passissa väitetään olevankin. Olisi tietenkin suotavaa, että tämäntyyppisiä asiakirjoja olisi mahdollisimman monilla eläimillä, koska se varmasti helpottaa juuri sitä, että sitten ei varsinaisesti siinä vientitilanteessa tarvitse enää miettiä, ovatko paperit kunnossa.

Täällä edustaja Hoskonen nosti esille tärkeän asian, joka sivuaa tätäkin esitystä, nämä eläintaudit. Tämähän on meillä Suomessa ylpeyden aihe, että me olemme pystyneet kaikki nämä eläintaudit pitämään Suomen ulkopuolella. Kun käyn tuolla neuvostokokouksissa joka kuukausi, niin siellä useampi maatalousministeri valittelee... Siis meillä on tällä hetkellä Euroopassa suu- ja sorkkatautia, meillä on sinikielitautia, meillä on tämmöinen niin sanottu skin lump disease, jonka suomenkielistä nimeä minä en edes tiedä mutta jota riehuu tällä hetkellä Italiassa ja Ranskassa ja joka aiheuttaa kokonaisten karjojen lopettamisia, ja juuri afrikkalainen sikarutto — minkä täällä edustaja nosti esille — joka on hyvin lähellä eli tuossa Baltian maissa. Suomessa on tehty vahvoja toimenpiteitä. Tämä hallitus on panostanut erikseen lisätalousarviossa rahoitusta siihen, koska paitsi että se olisi meidän eläintuotteitten viennille katastrofaalista, niin sehän myös saattaisi esimerkiksi suuria metsäpinta-aloja pistää käyttökieltoon, joten näitten tautien torjunnassa on kyse isoista kansantaloudellisista asioista. Niiden ennaltaehkäisyyn kannattaa panostaa, niitten jälkiseuraamusten hoitaminen on huomattavasti kalliimpaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 201/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.28 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä siirrytään nyt kalastuspolitiikan puolelle, elikkä kyse on laista Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta. Tosiaankin tässä siirrettävät käyttöoikeudet lainan vakuuksina mahdollistetaan, elikkä tällä muutoksella sallittaisiin siirrettävien käyttöoikeuksien eli kaupallisten kalastajien osuuksien Suomen kalastuskiintiöstä käyttäminen luottolaitosten myöntämien lainojen vakuuksina. Siirrettäviä käyttöoikeuksia saisi pankkilainaa vastaan pantata enintään kymmenen vuoden ajaksi.

Tämä muutos edesauttaisi kalastuselinkeinoon tehtäviä investointeja, kun yrityksillä olisi uusi ja itse hallitsemansa lainan vakuusmuoto käytössä. Investoinnit olisi tehtävä kalastusyritysten kehittämiseen. EU on merkittävästi rajoittanut investointitukien käyttämistä tähän tarkoitukseen, joten tämä muutos parantaisi kalastusyritysten investointikykyä. Esitykseen sisältyvät myös järjestelyt sen varalta, että pantattuihin siirrettäviin käyttöoikeuksiin liittyvää luottosopimusta ei noudatettaisi ja käyttöoikeudet siirtyisivät luottolaitokselle. Järjestelyllä varmistettaisiin käyttöoikeuksien palautuminen kaupallisille kalastajille hyödynnettäviksi. No, tämä on varmasti aika järkeenkäypää. Tuskin pankki niillä kalastusoikeuksilla kovinkaan paljon tekisi. Joka tapauksessa tämä on erittäin tärkeä ja iso uudistus, koska tällä tosiaankin mahdollistetaan paremmin meidän, voisi sanoa, aika lailla ahtaalla olevan kalastuselinkeinon mahdollisuus investointeihin, kun voidaan käyttää näitä käyttöoikeussopimuksia investointilainojen takauksina.

No, sitten vielä silakan rysäkalastuksen järjestely, joka sisältyy tähän esitykseen myöskin. Elikkä silakan rysäkalastukseen ehdotetaan muutosta vuonna 27 alkavaan järjestelyyn, jossa siirrettävät käyttöoikeudet vuonna 22 tehdyn lainmuutoksen perusteella ovat umpeutuneet ja kalastus jälleen perustuu yhteiseen erilliseen kalastuskiintiöön. Tärkeimpänä seikkana ehdotetaan, että Pohjanlahdella harjoitettavan rysäkalastuksen erillisen kalastuskiintiön vähimmäismäärää nostettaisiin 4 000 tonnista 5 000 tonniin, jotta määrä riittäisi rysäkalastuksen tarpeisiin koko Pohjanlahden alueella. Tarvittaessa tämän silakan rysäkalastuksen erillisten kalastuskiintiöitten käyttämättömät osuudet vapautetaan siis pääasiallisen rysäkalastuskauden jälkeen jaettaviksi troolikalastukseen. Esityksellä ehdotetaan, että tämä tehtäisiin vasta lokakuun alussa siten, että myös syyskuussa rysäkalastus tapahtuisi erillisen kalastuskiintiön puitteissa. Lisäksi on tarpeen mahdollistaa silakan pienimuotoinen rysäkalastus loka-joulukuussa siihen varattavan 20 tonnin erillisen kalastuskiintiön puitteissa.

Ehdotetut vaikutukset näillä ehdotuksilla: Tämä laki on tosiaan tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2026, ja vuoden 2017 alussa käyttöön otetun toimialakohtaisen kalastuskiintiötä koskevan järjestelmän avulla pyritään siis parantamaan kaupallisten kalastajien mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa omaa kalastustoimintaansa mahdollisimman kustannustehokkaasti ja kalan markkinoiden kannalta optimaalisesti, minkä seurauksena myös alan kannattavuus paranisi. Kiintiöjärjestelmään ehdotetut muutokset edistäisivät osaltaan näitten tavoitteitten saavuttamista. Siirrettävien käyttöoikeuksien käytön mahdollistaminen lainan vakuuksina parantaisi siirrettävien käyttöoikeuksien haltijoiden rahoituksellista asemaa sekä kalastuselinkeinoon tehtäviä investointimahdollisuuksia. Silakan rysäkalastuksen erillisiä kalastuskiintiöitä koskevat muutokset mahdollistaisivat rysäkalastuksen jatkumisen myöskin syyskaudella. Tämän

vaikutukset Pohjanlahdella harjoitettavalle silakan troolikalastukselle olisivat vähäisiä. Ehdotetut muutokset täytäntöönpanolakiin vähentäisivät maa- ja metsätalousministeriön osalta hieman hallinnollista taakkaa, kun valtiolle palautuisi vähemmän kaupallisille kalastajille uudelleen siirrettäviä käyttöoikeuksia. — Arvoisa puhemies! Tässä tämän esityksen pääkohdat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

15.32 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomessa on maailman puhtaimmat vedet ja pitkät perinteet kalastuksessa. Silti olemme tilanteessa, jossa ammattikalastus on ollut ahtaalla jo pitkään. Sääntely on usein tuntunut siltä, että se enemmänkin jarruttaa kuin auttaa heitä, jotka haluavat elantonsa merestä tienata. Nyt meillä on käsissämme lakimuutos, jolla vihdoin puretaan turhaa byrokratiaa ja annetaan suomalaiselle kalastajalle välineitä pärjätä paremmin omalla työllään. Ajattelen niin, että tässä ei ole kyse vain lainsäädännöstä vaan myös siitä, että suomalainen kala päätyy suomalaisiin ruokapöytiin ja kalastajalla on mahdollisuus saada työstään ansaittu korvaus.

Lakimuutos parantaa kalastajan mahdollisuuksia kehittää ammatinharjoittamistaan ja yritystoimintaansa. Jatkossa kalastaja voi käyttää omia kalastusoikeuksiaan lainan vakuutena pankissa. Tämä on iso muutos. Se tarkoittaa sitä, että nuori kalastaja tai kalustoa uusiva yrittäjä voi saada rahoitusta uusiin investointeihin, vaikkapa nykyaikaisempaan alukseen, käyttämällä vakuutena omaa ammattitaitoaan ja oikeuttaan kalastaa. Näin varmistamme, ettei meidän kalastuslaivastomme ruostu käsiin, vaan ala pysyy elinvoimaisena ja teknisesti paremmassa kunnossa.

Toiseksi hallitus tarttuu tässä kohtuuttomuuksiin. On ollut täysin järjetöntä, että kalastaja on voinut menettää kalastusoikeutensa, jos kiintiötä ei ole käytetty, vaikka syynä olisi huono saalisvuosi tai viranomaisen asettama kalastuskielto. Tähänkin tulee nyt muutos. Nimittäin jos meri on tyhjä tai laki kieltää kalastamisen, kalastajaa ei enää rangaista siitä oikeuksien menettämisellä. Meidän on seisottava kalastusyrittäjän ja ammatinharjoittajan puolella, kun olosuhteet ovat vaikeat — toki myös muiden yrittäjien ja ammatinharjoittajien puolella, mutta nyt tässä esityksessä on kyse nimenomaan kalastamisesta.

Kolmanneksi tässä huolehditaan myöskin silakan rysäkalastuksesta. Perinteinen rysäkalastus on monelle rannikon asukkaalle tärkeä elinkeino. Hallitus nostaa Pohjanlahden silakan rysäkiintiön alarajaa 4 000:sta 5 000 tonniin. Samalla pidetään huolta siitä, että jos kiintiötä jää yli, se voidaan siirtää troolareille syyskuun lopun jälkeen pyydettäväksi vuoden loppuun saakka noin parinkymmenen tuhannen tonnin silakkakiintiön osalta. Näin toimien kiintiötä ei jätetä hyödyntämättä byrokratian takia, eli järki käteen tässäkin asiassa.

Lopuksi on todettava, että nämä muutokset vähentävät ministeriön hallinnollista taakkaa ja palauttavat vastuuta sinne, minne se kuuluu: kalastusyrityksille ja ammatinharjoittajille. Valtion tehtävä on luoda puitteet eikä vaikeuttaa elinkeinon harjoittamista. Hallituksen tavoite on, että vielä kymmenen ja kahdenkinkymmenen vuoden päästä meillä on edelleen suomalaisia kalastajia, jotka pystyvät elättämään itsensä ja perheensä sekä tuottamaan terveellistä suomalaista kalaa kansalaistemme ravinnoksi tällä arvokkaalla työllään. Tämä lakiesitys on askel oikeaan suuntaan, kohti itsenäisempää ja kannattavampaa suomalaista kalataloutta. Kiitos ministerille tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.36 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomainen asia, että tämä merialueiden kalastus, ammattikalastus, saadaan järkeviin mittasuhteisiin ja niin, että edetään sopimuspohjalta kiintiöiden pohjalta. Ne ovat nimenomaan ammattikalastajia, jotka ovat arvostelleet tätä omasta mielestään, ja ihan varmasti perustellusti, epäoikeudenmukaiseksi. Toivon mukaan tämä ratkaisu on nyt sitten lähes oikeudenmukainen. Sen tiedämme kaikki luonnonvarojen käytön puolella, että mikä on oikeudenmukainen ja kohtuullinen ratkaisu kaikille, niin eipä taideta semmoista olotilaa saavuttaa koskaan missään asiassa. Mutta sanotaan, että kun se on toimiva ja ennen kaikkea byrokratiaa karsiva, niin silloin se on hyvä.

Kun nyt on tilaisuus ja arvoisa ministeri paikalla, niin toivon myös sellaista esitystä, että kun meillä on Suomessa tämä sisävesikalastus ja siellä on kaikenlaisia pieniä sääntöjä, niin niitä voitaisiin yksinkertaistaa niin, että tavallinen ihminen voisi kalastaa. Otetaan nyt esimerkiksi se, että jokainen saisi kotivesistään kalastaa yhdellä katiskalla, yhdellä verkolla ja virvelillä ilman mitään sen kummempia lupia, maksamalla se kalastuksenhoitomaksu vain. Nythän meillä on menty semmoiseen byrokratiaan, että käytännössä moni ei viitsi lähteä kalalle. Toivon, että myös tähän kotimaiseen kalastukseen kiinnitetään huomiota, niin että saataisiin nämä maailman rikkaimmat sisävedet, puhtaimmat sisävedet hyötykäyttöön. Siinä saavutettaisiin myös se hyöty, että kun ihminen lähtee kalalle, luontoon liikkumaan, niin se on hänelle myös henkisesti ja fyysisesti erittäin ravitsevaa, huippuliikuntaa ja hieno ympäristö toipua vaikka työrasituksista ja sitten saa vielä ruokapöytään parasta mahdollista ruokaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.37 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksen esittelystä. Tässä on varmasti hyviä elementtejä, mutta huolestuneita viestejä on tullut tuolta meidän alueelta Saaristomeren rysäkalastajilta, jotka eivät koe, että tämä olisi täysin oikeudenmukainen. Siellä kuitenkin nämä rysäkalastajat edustavat 80:tä prosenttia koko silakan rysäkalastuksesta valtakunnallisesti, ja he eivät koe, että tämä tuleva muutos olisi täysin oikeudenmukainen. Siinä menetetään kalastuskiintiöitä vastikkeetta. He ovat kokeneet, että tämä toimijakohtainen kiintiö mahdollistaisi pitkäjänteisen suunnittelun ja investoinnit ja myös sitten sukupolvenvaihdokset, koska nythän tämän myötä rysäkiintiö ei kelpaa lainan vakuudeksi.

Se pahentaa myös ekologista riskiä ja perustuu liian kapeaan selvityspohjaan, mikä tähän lausuntokierroksella on ollut. Rysäkalastajien silakasta suurin osa menee ruokapöytään, mutta näitten kiintiövenkslailujen myötä kalastusmäärä saattaa tulla niin suureksi, että sitten suuri osa menee ehkä kalanjauhotehtaille.

Tässä tietysti nyt sitten maa- ja metsätalousvaliokunnassa, kun kuullaan näitä eri asiantuntijoita, päästään vielä yhteisesti paremmin tästä kärryille. On pieni skeptisyys, mutta toivottavasti päästään hyvään lopputulokseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.39 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Joo, sanotaan, että suomalaisten pitäisi syödä kalaa paljon enemmän, ja se on terveellistä, ja siihenhän me pyrimme. Kalastajilla ja ammattikalastajilla on viime vuosina ollut hyvin haasteellista, ja tulevaisuuskin on haasteellista. Vapaa-ajankalastus on hyvin suosittua, ja haluttaisiin sitäkin lisätä. Kaiken pohjana on se, että sitä kalaa riittää siellä meressä, järvissä ja joissa, ja se on tärkeää, että me pidetään siitä huolta.

Tämä hallituksen esitys vahvistaa suomalaisen kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä ja tuo järjestelmään kaivattua joustavuutta ja oikeudenmukaisuutta. Silakan rysäkalastuksen edellytyksiä kyllä parannetaan nostamalla Pohjanlahden vähimmäiskiintiöitä ja turvaamalla syksyn kalastus.

Keskeinen uudistus on se, että siirrettäviä kalastuksen käyttöoikeuksia voidaan käyttää pankkilainojen vakuutena. Tämä avaa kalastajille uusia mahdollisuuksia investoida aluksiin ja toiminnan kehittämiseen. Myös käyttöoikeuksien menettämistä koskevia sääntöjä kohtuullistetaan. Kalastaja ei jatkossa menetä oikeuksiaan tilanteissa, joissa kiintiöitä ei ole voitu yleisesti hyödyntää tai kalastus on ollut kiellettyä. Tämä lisää ennakoitavuutta ja oikeusturvaa.

Esitys tukee elinkeinoa, investointeja ja kotimaisen kalan saatavuutta. Mutta sitten tulee tämä kohta, että kaikki kalastajat eivät ajattele ihan täysin näin. Meidän Saaristomeren kalastajat, rysäkalastusta hoitavat eivät ole ihan täysin tyytyväisiä, ja sen takia täytyykin valiokunnassa tarkasti käydä tämä asia läpi. Rysäkalastusta harjoitetaan hyvin paljon varsinkin Taivassalossa, Kustavissa, koko siinä rannikolla Raumalle asti ja Saaristomerellä yleensäkin. Näitä epäkohtia meidän täytyy nyt käsitellä, tämä on nyt lähetekeskustelu, ja varmasti ministerikin ottaa tähän kantaa, mitä parannuksia voisi tehdä entisestään vielä.

Sitten lopuksi minä otan vielä tällaisen: Minä olin kalastusmessuilla eilen puhumassa, ja siellä tuli esille liikuntaseteli myös kalastusharrastuksen kohdalla. Se olisi niin toivottavaa, että tämä liikuntaseteli menisi läpi ja sitä voitaisiin käyttää myös tähän. Henkistä, fyysistä liikuntaa on myös kalastus, ja toivottavasti hallituksessa saadaan tämä asia myös etenemään eräasioissakin, liikuntaseteli. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

15.42 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista ja näkemyksistä, pääosin hallituksen esitystä tukevista. Teillä on toki sitten mahdollisuus nimenomaan valiokuntakuulemisvaiheessa tietenkin myöskin eri kalastajaryhmien näkemykset ottaa huomioon.

Pidän tässä esityksessä kyllä keskeisen tärkeänä sitä, että tässä on tosiaankin nyt mahdollisuus saada näitä pankkitakauksia, mikä on ollut äärimmäisen vaikeaa, sillä, niin kuin tiedämme, kalastuselinkeino on ollut vaikeuksissa Suomessa ja ammattikalastajien mahdollisuus kerryttää investointipääomaa esimerkiksi omasta voitonteostaan on ollut varmasti haastavaa ja siinä mielessä sen osoittaminen, että on tarpeeksi vakuuksia, jotta voi saada pankkilainaa, on ollut myöskin vaikeaa. Siinä mielessä uskon, että tämä esitys tulee olemaan sellainen, joka avittaa sitten myöskin kalastajien tilannetta ja uusien investointien tekemistä. Erityisesti meillä koko ajan tulee painetta siitä, että pitäisi saada ympäristöystävällisempää moottorikantaa ja muuta vastaavaa, mutta milläs investoit, jos ei ole mahdollisuutta lainoittaa näitä pitkäaikaisiakin investointeja.

Sitten tietysti kalastuselinkeinon kannalta on tärkeää lisätä tätä meidän suomalaisten kalan kulutusta, että me ennen kaikkea tätä kotimaista kalaa käyttäisimme ja kuluttaisimme, ja sitten toisaalta myöskin huolehtia siitä, että nuoret pääsevät alalle. Tässä esityksessä olevat elementit ovat myös sen tyyppisiä, joilla on tarkoitus helpottaa nuorten kalastajien alalle tuloa.

Liikuntaseteliasiasta: minun käsittääkseni se on tuossa kevään lainsäädäntösuunnitelmassa, että miten valtiovarainministeriössä kerkeävät sitten esityksen saada aikaiseksi ja tehdä, mutta tämä on tosiaan hallitusohjelmakirjaus, jolla haluamme liikuntaseteliä laajentaa niin kalastukseen kuin myöskin sitten eräpuolelle. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Luonnonvarakeskuksesta annetun lain ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.45 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia ja ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia. Esityksellä ehdotetaan annettavaksi neuvoston asetusta maatalouden kestävyyden tietoverkon perustamisesta, jäljempänä niin sanottu FSDN-asetus, täydentävää sääntelyä. Lisäksi esityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annettua lakia muutettaisiin vastaamaan paremmin Luonnonvarakeskuksen tarpeisiin ja nykyistä toimintaa vastaavaksi.

Esityksen 1. lakiesityksen mukaan Luonnonvarakeskuksesta annetun lain muuttamisessa muutetaan 2 §:ää, ja siinä Luonnonvarakeskuksesta annetun lain 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi juuri tämä FSDN-asetusta täydentävä sääntely. Maatilojen kestävyyden tietoverkko FSDN on jatkumoa jo olemassa olevaan maatilojen kirjanpidon tietoverkkoon FADN:ään, joka on ollut EU:n maatiloja koskevien talous- ja kirjanpitotietojen perustana 60 vuoden ajan. FSDN:n myötä aineistokeräys laajenee merkittävästi myös ympäristöön ja sosiaalisiin aiheisiin liittyviin tietoihin. FSDN-aineisto laadittaisiin siihen vapaaehtoisesti osallistuvien tilojen tietojen pohjalta Luonnonvarakeskuksessa. Uusi FSDN-aineisto on sitä edeltänyttä FADN-aineistoa

laajempi, joten ehdotetulla muutoksella on vaikutusta yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Lakimuutoksilla pyritään varmistamaan viranomaistehtävistä suoriutuminen ja laadukkaan aineiston kerääminen.

Lain 2 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että Luonnonvarakeskus toimii tämän FSDN-asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuna yhdyselimenä. Lain 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista sen toimiessa yhdyselimenä. Lain 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi lisäksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeudesta suhteessa muuhun yksityiseen yhteisöön kuin kirjanpitotilaan, jos 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ei olisi kansallisilla viranomaisilla. Koska tilojen osallistuminen Suomessa perustuu aitoon vapaaehtoisuuteen ja suoraan sovellettavaan Euroopan unionin oikeuteen, joka rajaa kerättävän tiedon käyttöä, ehdotettavaa sääntelyä Luonnonvarakeskuksen tiedonsaantioikeuksista viranomaisten rekistereistä saataviin tietoihin ja muun yksityisen yhteisön kuin kirjanpitotilan hallussa oleviin tietoihin voidaan pitää yleisen edun mukaisena ja oikeasuhtaisena.

3 §:n 1 momentista poistettaisiin Luonnonvarakeskuksen organisaatiorakennetta koskeva säännös. Tilastotehtävien hoitamista koskevaa säännöstä ei muutettaisi. Ehdotuksen tarkoituksena olisi Luonnonvarakeskuksen organisaatiorakennetta koskevan sääntelyn joustavoittaminen organisaation kehittämisen helpottamiseksi tulevaisuudessa.

Lain 3 §:n 3 momentti kumottaisiin. Mainitussa momentissa säädetään Luonnonvarakeskuksen johtokunnasta ja tehtäväkohtaisesti perustettavista neuvottelukunnista. Nykyisen Luonnonvarakeskuksen johtokunnan tilalle on tulevaisuudessa tarkoitus perustaa keskuksen johtamista tukeva neuvottelukunta, josta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Nykytilanteessa johtokunnan ja pääjohtajan vastuissa ja rooleissa on tullut ilmi epäselvyyksiä, jotka voitaisiin ratkaista perustamalla johtokunnan tilalle neuvottelukunta. Johtokunta on poikkeuksellinen valinta tukemaan viranomaisen johtoa. Neuvottelukunta taas on laajasti muissa viranomaisissa käytössä oleva toimielinmalli. Kumottavaksi ehdotetussa momentissa säädetään myös tehtävien hoitamista varten perustettavista neuvottelukunnista. Tällaisista lähtökohtaisesti väliaikaisesti esimerkiksi tutkimushanketta varten perustettavista neuvottelukunnista ei ole välttämätöntä säätää laissa.

Ja vielä 5 §:stä: Lain 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi pääjohtajan ratkaisuvallan siirtämistä koskevan muutoksen osalta. Luonnonvarakeskuksessa on sekä virkasuhteessa että myöskin työsuhteessa olevaa henkilöstöä. Ehdotettava muutos mahdollistaisi pääjohtajalle kuuluvan ratkaisuvallan siirtämisen myös muulle kuin virkasuhteessa olevalle henkilölle työjärjestyksellä, jos ratkaisuvalta ei liity Luonnonvarakeskuksen viranomaistehtäviin. Muutos ei siten mahdollistaisi julkisten hallintotehtävien siirtämistä työsuhteiselle henkilölle.

Vielä lain 8 §:n 1 momentin muutos: sitä muutetaan poistamalla johtokunnan asettamista, tehtäviä ja ratkaisuvaltaa koskeva valtioneuvoston asetuksenantovaltuus. Voimaantulo porrastettaisiin niin, että ehdotettu 8 §:n 1 momentti tulisi voimaan 1.1.27, koska nykyisen Luonnonvarakeskuksen johtokunnan toimikausi päättyy sopivasti 31.12.2026.

Vielä sitten esityksen 2. lakiehdotuksen mukaan ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 2 §:ää muutettaisiin niin, että siihen lisättäisiin uusi viitoskohta, jossa säädettäisiin, että Luonnonvarakeskus tuottaa ja julkaisee tilastot, jotka koskevat

riistataloutta ja metsästystä. Metsästystä ja riistataloutta koskevien tilastojen tuottaminen ja julkaiseminen on jo osa Luonnonvarakeskuksen nykyistä toimintaa, elikkä he ovat tehneet sitä jo tähänkin saakka.

Nämä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.26. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! On hyvin havaittavissa arvoisan ministerin tekemästä hyvästä esittelystä se, miten valtavasti Euroopan unionin maatalousbyrokratia kasvaa. Olen siitä hyvin surullinen maanviljelijöiden puolesta, kun tunnen henkilökohtaisesti monta, monta maanviljelijää ja heidän saamaansa palautetta. Toivoisin hartaasti, että jonain päivänä pääsisimme tilanteeseen, että maanviljelijäkin tuntisi itsensä joskus yrittäjäksi, jolla on yrittämisen vapaus ja siihen kuuluva välttämätön riemu, koska eihän työtä jaksa tehdä, jos se on semmoista pakkopaitaa. Ikävä kyllä olen monen maanviljelijän lopettamisen syyksi kuullut, että hän ei jaksa enää tehdä sitä byrokratiaa, hän on kypsä siihen. Moni on lopettanut, enkä heitä soimaa siitä. Mutta toivoisin, arvoisa ministeri, että kun olette paikalla ja ansiokkaasti työtänne teette, niin veisitte viestiä sinne ministeriöön, kun johdatte ministeriötä, että byrokratiaa pitää karsia. Ei tällä keinoin voi jatkaa, että jatkuvasti tulee lisää byrokratiaa byrokratian päälle. Kun vuosittain säännöt muuttuvat, niin maanviljelijät ovat yhä enemmän epätoivoisia siitä, että heidän varsinainen työpanoksensa vähenee koko ajan siellä pellolla ja siinä tuotantotoiminnassa, mitä he ikinä harjoittavatkaan. Sitten taas tämä tietokoneen ääressä taikka jossakin toimistossa istuminen tai joillakin koulutuspäivillä oleminen alkaa olla pääasiallinen ansio. Tämä kaikkihan johtuu siitä, että unionin byrokratia kasvaa. Se vaatii lisää koulutusta, ja se vaatii lisää virkamiehiä. Tämä on sellainen noidankehä, josta ei pääse muuten ulos kuin... Se on kuin se Ilmestyskirjan peto, jolle uusia päitä ilmestyy — kun yhden katkaisee, niin kaksi tulee tilalle. Toivottavasti tästä päästäisiin ulos.

Sanon samalla, kun on mahdollisuus sanoa myös tästä Luonnonvarakeskuksen toiminnasta, että onhan se nyt ihan kummallista toimintaa. Voisin sanoa vähän voimakkaamminkin esimerkiksi päästöistä, siitä, ovatko Suomen metsät hiilinielu vai päästölähde, että onhan tämä aivan luokatonta. Se alkaa olla tuo Luonnonvarakeskus kuin lottoarvonta lauantaisin, että ei todella tiedä, mitä sieltä tulee, ja sitten kun tulee, niin kaikki ovat siitä ihmeissään, että voiko tämä olla tottakaan. Eihän se niin voi olla, että tänä päivänä metsät ovat hiilinielu ja huomenna päästölähde.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä ei asiaan kuulu, niin toivon, että tästä ei kukaan pahastu. Mutta tämä asia on niin vakava, tämä on Suomen kannalta todella, todella vakava, koska eilispäivänä, arvoisa ministeri, kuulin sellaisen tapauksen, että ulkomaisia metsänomistajia alkaa Suomessa olla yhä enemmän, koska ne raakasti ostavat. Moni metsänomistaja luopuu omaisuudestaan, kun toteaa, että tämä menee aivan mahdottomiin, ja sitten astuvat nämä ulkomaiset sijoittajat, joilla on sitä maailmanmarkkinoilta saatua löyhää rahaa vaikka kuinka paljon. Kotikunnastanikin muuan metsänomistaja möi valtavan ison tilan jollekin sveitsiläiselle paronille — en tunne henkilöä, mutta kuulin vain, että on sveitsiläinen suursijoittaja. Tämä tarkoittaa Suomen kansan kannalta todella ikävää kehitystä. Tässä tilaisuudessa tämä ongelma ei ratkea, mutta kiitos, että sain kertoa ministerille nämä terveiset, koska tilanne on mielestäni vakava ja se menee yhä pahempaan joka päivä. — Kiitoksia. [Juha Hänninen: Totuudesta ei kukaan pahastu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Essayah kommentoida käytyä keskustelua? Yksi minuutti, olkaa hyvä.

15.53 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen nosti tärkeän asian esille elikkä tämän yksinkertaistamisen. Kyllä täytyy sanoa, että tässä voin vakuuttaa, että nykyisellä komissaari Hansenilla on kyllä ihan oikeasti sydämellä tämä yksinkertaistaminen. Ennen kuin oltiin vielä edes saatu maatalouden visiota ulos ja myöskään uutta CAPia esityksenä ulos, niin hän jo aloitti ensimmäisen niin sanotun yksinkertaistamispaketin eli tämän omnibusin, ja näitä yksinkertaistamisia on kyllä nyt jo tullut pitkin matkaa. Siinä mielessä tämän lainsäädäntösession alkupuolellakin niihin muutamaan esitykseen, mitä tuossa toin tänne eduskuntaan, sisältyi niitä yksinkertaistamisia, mitä EU-tasolla on jo tehty.

Tässä on hyvä muistuttaa siitä, että tämä hallitushan teki tähän metsävähennykseen 15 prosentin korotuksen, ja yksi syy oli juuri se, että meillä suomalainen metsänomistaja pärjää esimerkiksi ulkomaisten rahastojen rinnalla. Siinä mielessä tämä hallitus on nimenomaan tätä kotimaista omistajuutta tätäkin kautta pyrkinyt vahvistamaan.

Ehkä vielä sen verran huomiota tähän tietoverkon perustamiseen, mistä tässä esityksessä oli kysymys, että tässä on tosiaankin vapaaehtoisuudesta kysymys. Jos suomalaiset maanviljelijät haluavat lähteä tähän ja omia tietojaan, tämmöistä maatalouden informaatiota antavat kerättäväksi, niin se on tosiaankin vapaaehtoista, ja meillä se on aidosti vapaaehtoista. Mutta siitäkin kuitenkin pitää sitten säännellä, jotta se tieto ja tietosuojakäytännöt ja muut varmasti oikealla tavalla sitten toimivat. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Suomen tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 181/2025 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden Suomen ja Norjan välisen valtakunnanrajan vuonna 2025 suoritetussa rajankäynnissä todettujen rajalinjan muutosten hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 186/2025 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.56 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee ympäristönsuojelulain seuraamuksia koskevan 225 §:n ja rikoslain muuttamista. Esityksen mukaisesti säädettäisiin kansalliset rangaistussäännökset, jotka koskevat EU:n fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan F-kaasuasetuksen, otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan otsoniasetuksen ja ympäristönsuojelulain 17 luvun sekä EU:n päästöportaaliasetuksen rikkomista. Kansallisesti F-kaasu- ja otsoniasetuksen vastaisia tekoja säädetään rangaistavaksi sekä ympäristönsuojelulaissa että rikoslaissa. Rikoslain 48 luvulla täytäntöön pannaan ympäristörikosdirektiivi, ja se kattaa vakavimmat F-kaasu- ja otsoniasetuksen vastaiset teot.

Arvoisa puhemies! Vastaavasti kuin voimassa olevassa lainsäädännössä, ympäristönsuojelulaissa säädettäisiin sakonuhkaisista teoista. Rikoslain nojalla taas tuomittaisiin sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi, jos teko on tehty tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ja se on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle. Hallitus esittää, että ympäristönsuojelulain 225 §:ssä säädettäisiin sellaisista F-kaasu- ja otsonisetuksen vastaisista teoista, jotka on tehty tahallaan tai huolimattomuudesta ja joita ympäristörikosdirektiivi ei kata. Tällaisia tekoja ovat esimerkiksi raportointi- ja kirjanpitovelvollisuuksien laiminlyönti. Tätä pykälää sovellettaisiin myös silloin, kun kyse on sellaisista huolimattomuudesta tehdyistä teoista, jotka ympäristörikosdirektiivi kattaa. Esimerkki tällaisesta teosta olisi fluorattujen kasvihuonekaasujen markkinoille saattaminen ilman F-kaasuasetuksen mukaista kiintiötä. Ympäristönsuojelulain mukaisesti sakkoon tuomittaisiin myös päästöportaaliasetuksen rikkomisesta, kuten esimerkiksi asetuksen edellyttämän kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönnistä.

Hallitus esittää rikoslain 48 luvun 1 §:ään ainoastaan EU-säädösten viittausten päivittämistä. Hallituksen esitys toisi rangaistavuuden alaan vain vähäisiä laajennuksia. Niillä ei arvioida olevan merkittäviä yritysvaikutuksia, eikä niissä ole kysymys yritystoiminnan rajoituksista. Esityksellä ei myöskään ole olennaisia vaikutuksia viranomaisiin eikä rikosprosessiin tulevien tapausten määrään.

Arvoisa puhemies! EU:n asetukset edellyttävät seuraamusten olevan tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia, ja seuraamuksia määriteltäessä on huomioitava muiden

muassa rikkomisen luonne ja vakavuus ja mahdolliset aiemmat rikkomukset. Seuraamuksista määräämisellä on tarkoitus varmistaa terveyden ja ympäristön suojelun korkea taso. Vaikuttavien ja varoittavien seuraamusten säätäminen tehostaa toimeenpanoa ja ennaltaehkäisee rikkomuksia. Seuraamusten määrääminen säädöksiä rikkoville toiminnanharjoittajille edistää toimijoiden yhdenmukaista kohtelua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.59 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ytimessä on ympäristönsuojelun vahvistaminen. Kyse on välttämättömästä osasta niitä toimia, joilla Suomi kantaa vastuuta ilmastosta, ilmakehästä ja tulevien sukupolvien turvallisesta elinympäristöstä. Se ei ole työtä, jonka voisimme jättää tulevien sukupolvien haltuun ja heidän ratkaistavakseen. Ympäristömme vaatii meiltä huomiota jo tänään, jotta voimme tehdä Suomesta turvallisen kotimaan myös lapsille ja lastemme lapsille.

Arvoisa puhemies! Uudet EU-asetukset tietyistä kasvihuonekaasuista, otsonikerrosta heikentävistä aineista ja teollisuuden päästötiedoista velvoittavat meitä jäsenmaita huolehtimaan, että sääntöjä myös noudatetaan. Tällä esityksellä varmistamme, että Suomen seuraamusjärjestelmä on selkeä, oikeansuuntainen ja vaikuttava. Se tarkoittaa, että lakien noudattamatta jättämisestä voidaan asettaa rangaistus, kuten oikeusvaltiossa kuuluukin. Kun rangaistavuus ja velvoitteet määritellään aiempaa täsmällisemmin, myös yritysten oikeusvarmuus paranee ja sääntelyä on helpompi noudattaa. Samalla se tarkoittaa, että kallista ympäristöämme vaarantaviin tekoihin voidaan puuttua ajoissa ja tehokkaasti. Tällä EU-sääntelyllä pyritään hillitsemään ilmaston lämpenemistä. Samalla esitys ei kuitenkaan tuo maamme yrityksille merkittäviä uusia velvoitteita, sillä muutokset johtuvat pääosin EU-lainsäädännön täytäntöönpanosta ja selkeyttävät jo olemassa olevia sääntöjä. Teollisuuden päästötietojen raportoinnin täsmentäminen lisää läpinäkyvyyttä, parantaa viranomaisten valmiuksia ja ennen kaikkea vahvistaa kansalaisten luottamusta ympäristötoimien riittävyyteen.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat toimia, joilla suojellaan sekä luontoa että ihmisten terveyttä. Ne ovat osa sitä velvollisuutta, jonka perustuslaki asettaa meille kaikille. On meidän tehtävämme huolehtia ympäristöstä ja sen säilymisestä tuleville sukupolville. Tämä esitys vie Suomea siihen suuntaan. Se vahvistaa yhdenvertaisia pelisääntöjä ja parantaa ympäristön tilaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.03 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun luin tätä varsin teknistä lakiesitystä kaiken kaikkiaan, niin totta kai nämä ovat erittäin tärkeitä asioita, jotka tässä ollaan tuomassa rikosten ja muitten rangaistusten piiriin sen takia, että tässä puhutaan ympäristörikoksista ja erilaisista päästöjen vähentämiseen liittyvistä toimenpiteistä, mutta minua jäi tässä kiinnostamaan erityisesti se, että nyt kun tiedetään, että meillä on semmoisia yrityksiä, jotka puliveivaavat vähän kaikilla asioilla, myös näillä ympäristöasioilla, niin onko ministerillä taustatietoa tai taustakeskusteluissa tullut näkemyksiä siitä, miten paljon tämä vaikuttaa myös niihin muihin asioihin, esimerkiksi työoloihin ja kaikkiin muihin, kuten pätevyysvaatimuksiin, ketkä saavat mitäkin asioita tehdä, kun näitä asioita tarkkaillaan näin vahvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin on hyvä, että tämä on EU:ssa yhdenmukaista lainsäädäntöä, joka tässä on myöskin taustalla. Sitä pidän tässä hyvänä, että me saadaan tätä yhteistä sääntöpohjaa tähän EU:n markkinaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri haluaa käyttää puheenvuoron vielä. Olkaa hyvä.

16.05 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! En tiedä, sainko aivan kiinni edustaja Lylyn ihan hyvästä kysymyksestä, mutta totta kai on tärkeätä, että meillä on paitsi yhtenäinen sääntelypohja myös seuranta erilaisille asioille — osittain myös silloin kun puhutaan ympäristölle vaarallisista tai mahdollisesti haitallisista aineista, niin jos niitä ympäristöön päätyy, niillä pitää olla tietty luvitusprosessi. Siinä mielessä pitää tarkkana olla, että niitä myös sitten noudatetaan, eli riittävä valvonta.

Oma käsitykseni on se, että kyllä meillä Suomessa noin lähtökohtaisesti aika hyvällä tasolla tällä hetkellä ollaan. Totta kai meillä viranomaiset jatkuvasti valvovat esimerkiksi myös erilaisia ympäristölupien ehtoja. Nyt tässä viime aikoina ovat olleet esillä vaikkapa nyt jätteen siirrot ja kuljetukset ja niiden säilyttäminen, ja niissäkin tapauksissa on valvonnalla puututtu siihen, että ympäristölupien ehtoja pitää noudattaa ja sitten pitää tehdä lisätoimia, jos näin ei ole ollut. Tietenkin siitä voi sitten seuraamuksiakin tulla, jos ei korjata nopeasti toimintaa, varsinkin kun nyt puhutaan tämän lain osalta esimerkiksi vähän vaarallisemmista tuotteista.

Toki tästä voin edustajalle lisätietoa tarvittaessa myöskin pyytää, jos tätä laajemmin halutaan. Suomessa käsitykseni mukaan asiat ovat kohtuullisen hyvällä tolalla, mutta totta kai meilläkin on vielä parannettavaa toimintakulttuurissa. Huolehditaan siitä, että ympäristöön ei päädy sellaista, mitä sinne ei pidä päätyä, ja toisaalta siitä, että vaarallisia esimerkiksi kaasuja tai muita käsitellään siten kuin niitä kuuluu käsitellä ja että niihin on tarvittavat luvat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Lyly.

16.06 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos paljon ministerille vastauksesta. Totta kai kiinnostaa vähän se, kuinka paljon näitä tapauksia on, kuinka isoon määrään sitten vaikutetaan näillä kysymyksillä, ja sitten se, minkälaisia rangaistuksia näistä on ollut. Sen tyyppisiä pieniä taustatietoja olisi hyvä saada. Kun minä nopeasti yritin katsoa tästä lakiesityksestä, en päässyt niihin kiinni, ja ne olisi hyvä tietää.

Minua vaivaa näissä aina tämä: Kun joitain asioita saadaan kuntoon rakenteessa, niin se kyllä korjaa vähän ulkopuolellakin olevia ongelmia, ja se on sillä lailla hyvä kehityssuunta. Sitten kun katsotaan, niin tässäkin salissa on aika monta kertaa tuotu esiin roskien tuominen Vantaan jätteenpolttolaitokselle, ja sielläkin on erilaisia päästöjuttuja ja muita olemassa. Kuinka paljon tämäntyyppinen lainsäädäntö auttaa niitten osalta lähtömaassa ja tässä meidän maassa näitten käsittelyssä? Täällä aina vähän rönsyilee tämä. Kun tässä ei ollut paljon puheenvuoroja, niin ajattelin vielä tämän kysyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ministeri Multala vielä.

16.08 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Arvoisa puhemies! Käsitykseni on se, että tämä kyllä nyt koskee aika eri asiaa kuin esimerkiksi jätteiden poltto tai jätteiden siirrot. Niihinhän on ihan oma luvitusprosessinsa. Nyt niiden lisäksi ollaan tuomassa EU:n jätteensiirtoasetus. Muistaakseni se on se nimike. Sen avulla kiristetään tiettyjä vaatimuksia ja toisaalta tuodaan esimerkiksi harmaan talouden osalta EU:n harmaan talouden torjunnan yksikölle uusia toimivaltuuksia, joilla he voivat puuttua sellaisiin tilanteisiin, joissa epäillään esimerkiksi talouspuolen laiminlyöntejä tai harmaata taloutta tai näin edelleen. Eli sinne tulee lisää toimivaltuuksia tällaisiin rajat ylittäviin tapauksiin. Tietenkin meillä huolehditaan siitä, että meillä toimitaan lupien ja lainsäädännön mukaisesti ja siihen valvonnalla tarvittaessa puututaan, ja niin on puututtu tähänkin mennessä.

Sinällään täytyy sekin huomioida, että jätteenpoltolla on iso merkitys meidän kaukolämmössä tällä hetkellä ja osittain myös sähköntuotannossa. Se on sellaista säävarmaa energiantuotantoa, jota me tällaisina pakkastalvina kyllä tarvitaan. Sekin on tässä keskustelussa hyvä huomata, että se on olennainen osa meidän energiajärjestelmää tällä hetkellä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tämän esittelee meille ministeri Multala. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.09 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esitykseen on yhdistetty kolmen eri EU-säädöksen täytäntöönpano: akkuasetuksen, uudistetun jätteensiirtoasetuksen sekä sähkö- ja elektroniikkaromua koskevan direktiivin muutos. Näiden EU-säädösten toimeenpanon vuoksi muutetaan pääasiassa jätelakia. EU-säädökset edellyttävät kansallista täydentävää sääntelyä muun muassa eräistä viranomaistehtävistä sekä seuraamuksista. Nyt käsiteltävänä oleva esitys tehostaa akkujen ja paristojen kiertotaloutta, selkeyttää vastuuta eräiden vanhojen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuollon kustannuksista ja täydentää kansainvälisiä

jätteensiirtoja koskevaa jätteensiirtoasetusta muun muassa laittomien jätteensiirtojen seuraamusten osalta. Tällä esityksellä ei tiukenneta EU-säädösten vaatimuksia.

Esitys on tarpeen käsitellä nopeasti, sillä akkuasetus ja sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskevan direktiivin muutos ovat jo tulleet EU:ssa voimaan. Jätteensiirtoasetuksen täytäntöönpanoon liittyvät muutokset tulisivat kuitenkin voimaan toukokuun loppupuolella samaan aikaan, kun asetusta aletaan soveltaa.

Arvoisa puhemies! Akkujen kysynnän arvioidaan 14-kertaistuvan vuodesta 2018 vuoteen 2030 erityisesti liikenteen sähköistymisen ja sähkövirtaa käyttävien langattomien laitteiden yleistymisen vuoksi. EU:n akkuasetuksella varmistetaan, että kaikki EU-markkinoille saateltavat akut ovat kestäviä ja turvallisia koko elinkaarensa ajan. Tavoitteena on lisätä akkujen keräystä, kierrätystä ja arvokkaiden materiaalien talteenottoa sekä lisätä kierrätysmateriaalien osuutta uusissa akuissa. EU:n akkuasetus lisää merkittävästi akkujen ja paristojen tuottajien eli valmistajien, maahantuojien ja jakelijoiden velvoitteita. Nyt käsiteltävänä oleva esitys on viimeinen osa akkuasetuksen täytäntöönpanoa. Esityksellä tehdään akkujen ja paristojen jätehuoltoa ja tuottajavastuuta koskeviin kansallisiin säännöksiin akkuasetuksen edellyttämät muutokset ja täydennykset.

Sähkö- ja elektroniikkaromusta annetun direktiivin muutos koskee tuottajan kustannusvastuun rajaamista sellaisten sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta, jotka on saatettu markkinoille ennen 13.8.2012. Muutoksen taustalla on EU:n tuomioistuimen päätös. Tuottajan kustannusvastuun ulkopuolelle rajattujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuollon kustannuksista vastaisi laitteen haltija. Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä selkeytetään epäselvää oikeustilaa, mutta muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuoltoon tai sen järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä äskenkin keskustelussa olleeseen asiaan eli EU:n jätteensiirtoasetuksen uudistukseen. Sillä haluttiin helpottaa jätteiden siirtoja EU:ssa muun muassa päivittämällä ilmoitusmenettelyä, yhtenäistää käytäntöjä eri EU-maissa ja varmistaa, että EU:n jäsenmaat eivät vie jätteisiin liittyviä ongelmiaan kolmansiin maihin. Lisäksi EU-asetuksessa on uusia keinoja, joilla torjutaan jätteiden laittomia siirtoja. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä pannaan täytäntöön uudistetun jätteensiirtoasetuksen täydentävät kansalliset säännökset. Uusi sääntely koskee muun muassa kansainvälisiä jätesiirtoja koskevien tietojen toimittamista Sykelle, vakuuksien voimassaoloa ja seuraamuksia koskevaa sääntelyä, jotta kaikki jätteensiirtoasetuksessa määritellyt laittomat jätesiirrot tulevat kansallisesti rangaistavuuden piiriin. Sykelle eli Suomen ympäristökeskukselle tulee uusi tehtävä osallistua EU:n laajuiseen jätesiirtojen valvontaryhmään, jolla pyritään parantamaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä laittomien siirtojen estämiseksi ja havaitsemiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

16.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus, taloudellinen kestävyys ja puhdas siirtymä eivät ole toisistaan irrallisia. Ne rakentuvat samoista perusrakenteista. Yksi näistä rakenteista on toimiva nykyaikainen jätelainsäädäntö. Juuri tätä kivijalkaa olemme nyt vahvistamassa päivittämällä akkujen sähkö- ja elektroniikkalaiteromun sekä kansainvälisten jätesiirtojen sääntelyä vastaamaan EU-

lainsäädäntöä ja kiertotalouden vaatimuksia. Kestävä julkinen talous ei synny pelkästään budjettiraameista. Se rakentuu niistä järjestelmistä, jotka vähentävät kustannuspaineita, ehkäisevät hukkaa ja varmistavat materiaalien kierron.

Arvoisa puhemies! Tuottajavastuun täsmentäminen ja yhtenäistäminen akkujen ja elektroniikan osalta vähentävät päällekkäisiä rakenteita, hillitsevät kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten kasvua ja parantavat järjestelmän ennustettavuutta. Nämä ovat nimenomaan julkisen talouden kestävyyttä tukevia toimia. Samalla vahvistamme Suomen kiertotalouden kokonaisjärjestelmää, mikä vahvistaa myös taloutemme omavaraisuutta. Kun akkujen, paristojen ja elektroniikan kierrätykselle säädetään selkeät, EU:n kanssa yhdenmukaiset velvoitteet, luodaan ennakoitava toimintaympäristö investoinneille, uudelle teollisuudelle ja kotimaiselle jalostusarvolle. Siksi tämä on ennen kaikkea päätös, joka katsoo tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ei tule unohtaa, että kiertotalous on myös huoltovarmuuskysymys. Akkujen ja elektroniikan sisältämät materiaalit, kuten litium, nikkeli ja koboltti, ovat kriittisiä koko puhtaalle siirtymälle. EU:n arvioiden mukaan akkujen kysyntä moninkertaistuu. Siksi materiaalien tehokas talteenotto ja kierrätys vähentää tuontiriippuvuutta, vahvistaa Suomen kriisinsietokykyä ja on hyväksi tälle kauniille maalle ja sen luonnolle. Uudistus parantaa myös kansallista ja eurooppalaista turvallisuutta. Kun jätteensiirtoja valvotaan aiempaa tarkemmin ja sähköinen valvontajärjestelmä otetaan käyttöön, torjutaan tehokkaammin laitonta jätekauppaa ja siihen kytkeytyvää rikollisuutta eli toimintaa, joka aiheuttaa merkittäviä ympäristöhaittoja.

Arvoisa puhemies! Kun kansallinen lainsäädäntö saatetaan ajan tasalle EU:n akkuasetuksen sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin ja jätteensiirtoasetuksen kanssa Suomi täyttää velvoitteensa ja osoittaa ympäristövastuunsa merkityksen. Tämä esitys ei ole vain tekninen päivitys, kyse on asenteesta kestävämpää tulevaisuutta kohtaan. Tämä on investointi Suomen turvallisuuteen, tulevaisuuteen ja kestävään talouskasvuun. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.17 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ministeriltä tuli aika nopeasti vastaus. Kun oltiin tässä roskien siirtelyssä yli rajojen, niin heti tuli asetus, ja täytyy sanoa, että tämä on erittäin nopeata ministeriön toimintaa.

Miksi pyysin puheenvuoron, niin joka tapauksessa tässä täytyy muistaa jätteitten uudelleenhyödyntämisestä se, että jäte on toisen raaka-aine aina, kun tätä tehdään, ja tämä on iso asia. Kun tätä jätehuoltoa on tehty Pirkanmaalla yli kuntarajojen aika paljon ja sitten kun kyselee esimerkiksi Pirkanmaan jätehuollosta, kuinka tämä on kehittynyt vuosien varrella, niin jos niillä on kaiken kaikkiaan ollut sata yksikköä jotain jätteitä aikaisemmin, niin enää yksi prosenttiyksikkö jää sinne niin, että sitä ei kierrätetä. Tämä on niin valtava muutos, mitä tässä on tapahtunut vuosikymmenten aikana, ja Suomi on aivan kärkipäässä tässä jätteitten hyödyntämisessä monelta osin. Meillä on paljon tekemistä muovissa ja tällaisissa, mutta näitten kaatopaikkojen ja muitten osalta ne eivät ole enää kaatopaikkoja, ne ovat tavallaan kierrätyslaitoksia.

Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmassa tehtävässä Sähköliiton aikana sähkö- ja elektroniikkaromusta oltiin aika paljon huolissaan, ja silloin se sitten laitettiin liikkeelle, vuosikymmeniä sitten. Se on ollut aika tehokas tapa, miten se kerääntyy tällä hetkellä

Suomessa näitten toimijoitten osalta ja päätyy oikeisiin jatkojalostuksiin, ja sillä tavalla ollaan hyvä. Nyt tähän jatkoksi tulee tämä akkujen osalta, ja täytyy sanoa, että nämä ovat kyllä kaikki semmoisia esityksiä, joita on helppo kannattaa, ja näitä kannattaa viedä eteenpäin.

Tässä roskien kierrättämisessä yli rajojen on ne ongelmat, koska kaikissa maissa tämä toiminta ei ole niin yhteiskunnallisesti järjestäytynyttä kuin Suomessa. Tässä mielessä tämä tietojenvaihto — esimerkiksi nyt tässä on hyvä esitys siitä, että Syke saisi enempi tietää, minkälaista tavaraa tulee — valvonnan kannalta on kyllä erittäin hyvä asia. Tämä viittaa nyt esimerkiksi siihen Vantaan asemaan. Se Vantaan jätepolttoasema on hyvä esimerkki siitä, että se on tehokas. Se tuottaa Vantaalle ja tälle alueelle edullisempaa kaukolämpöä, kun tätä hyödynnetään, koska raaka-ainetta tulee tätä kautta, mutta myöskin pitää katsoa sellaista tavaraa, että se ei aiheuta ympäristöhaittoja täällä. Se meidän pitää tietää etukäteen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän? Olkaa hyvä.

16.20 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä vastaanotosta näille molemmille esityksille, mutta erityisesti tälle toiselle. Todellakin on näin, että tämä EU:n akkuasetus on oikein hyvä, mutta sinällään on tietenkin tärkeää huomata, että kyllähän tässä akkumateriaalien kierrättämisessä edetään myös siksi, että niihin käytettävät raaka-aineet ovat niin arvokkaita ja niitä ei missään nimessä kannata vain kertakäyttää vaan nimenomaan hyödyntää aina uudelleen. Suomessa tutkitaan myös muunlaisia kierrätysmahdollisuuksia, vaikka tämmöistä mekaanista kierrätystä eli esimerkiksi kemiallista kierrätystä. Aalto-yliopistossa pääsin vierailullani todistamaan, kuinka sitä tutkitaan.

Todellakin tässä tulee nyt sitten uusia toimivaltuuksia ja toisaalta velvollisuuksia myös meidän Suomen ympäristökeskukselle, joka jätteensiirroissa on tämä toimivaltainen viranomainen, ja hyvä näin. Tällä nimenomaan pyritään tuottamaan parempaa tilannekuvaa ja mahdollisuuksia puuttua, jos havaittaisiin tässä rajat ylittävässä jätteensiirtotoiminnassa jotakin, joka joko ei olisi lupaehtojen mukaista tai sitten olisi esimerkiksi harmaan talouden puolella. Eli tällä pyritään parantamaan nimenomaan sitä valvontaa.

Se on kuitenkin sanottava, että julkisuudessa olleissa mielikuvissa ollaan nyt ehkä hieman jäljessä siitä, mikä on todellisuus. Eli vaikkapa nyt Vantaan energiajätteenpolttolaitokseen vain hyvin pieni osa tulee sieltä kyseisestä mainitusta EU-maasta. Se on hyvä huomata myös tässä, että EU:n sisällä puhutaan kuitenkin sisämarkkinatoiminnasta, eli se, kuinka esimerkiksi EU:n ulkopuolelta tuotaisiin tänne jätettä, on kuitenkin jo ikään kuin menneisyyden asioita. Eli tässä puhutaan kuitenkin EU:n sisämarkkinatoiminnasta, ja silloin tietysti meidän pitää pystyä luottamaan siihen, että jokaisessa EU-maassa huolehditaan siitä omasta toiminnasta ja sen lainmukaisuudesta. Meidän viranomaisilla tietysti on toimivalta meillä täällä. EU-tasolla rajat ylittävästi voi olla joitakin toimivaltuuksia rajat ylittävillä viranomaisilla, mutta muuten lähtökohtaisesti tietysti vaikka rikosoikeudellisia prosesseja valvovat aina kyseisen maan omat viranomaiset. Näin me tietysti haluamme, että tämä toimii, ja on tietysti hyvä, että näitä nousee esille. Myöskin näillä valvovilla viranomaisilla on hyvä mahdollisuus tämän

parantuneen tiedonsaanninkin myötä toimittaa niitä tietoja eteenpäin ja niihin sitten viranomaisina myös puuttua. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Hänninen. — Onko mikrofoni päällä?

16.23 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Uudestaan, eli ajatusten virtaa, kun täällä käydään keskustelua myös tästä meidän ilmastoasiasta ja oikeastaan maailman pelastamisesta: Meillä Oulussa on sellainen erityinen paikka. Se oli ennen Ruskon kaatopaikka, nyt se on Ruskon kierrätyskeskus. Eli siellä 10—20 vuotta piti olla Punaisenladonkangas varattuna seuraavalle kaatopaikalle, kun väitettiin, että maailma hukkuu siihen johonkin. Se ei ollutkaan totta, vaan todellakin siellä kierrätetään niin, että alle yksi prosentti menee kenttään, tai oikeastaan se ei mene kenttään, vaan sekin poltetaan ja laitetaan metsän lannoitteeksi niin, että metsä kasvaa nopeammin ja saadaan sieltä sitten näitä päästöjä vähemmiksi sitä kautta. Eli se iso asia, mitä halusin sanoa, on se, että esimerkiksi Oulun seudulla on paljon, paljon yrityksiä ja teknologiaa ja innovaatioita, joita voitaisiin viedä maailmalle, ja voitaisiin pelastaa sillä tavalla maailmaa vielä paremmin ja tehdä jopa Suomeen ja Oulun seudulle tiliä. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 32/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 32/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Tämän mietinnön meille esittelee hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas. Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2019 voimaan tulleen tiedustelulainsäädännön keskeiset säännökset siviili- ja sotilastiedustelusta sisältyvät poliisilain 5 a lukuun, tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettuun lakiin sekä sotilastiedustelusta annettuun lakiin. Tiedusteluviranomaisten tehtävät koostuvat kansallista turvallisuutta vakavasti vaarantavaa toimintaa koskevien tietojen hankkimisesta sekä kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estämisestä ja paljastamisesta. Tiedustelulainsäädännössä on tarkat säännökset tiedustelumenetelmistä ja tiedustelun kohteista, tiedustelumenetelmien käytön yleisistä ja erityisistä edellytyksistä sekä tiedustelumenetelmien käytöstä päättämisestä.

Hallituksen esityksen keskeisenä sisältönä on selkeyttää sääntelyä, joka koskee tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaan, eli niin sanottua palomuurisääntelyä. Palomuurisääntelyssä on kyse poikkeuksesta tiedustelumenetelmillä saadun tiedon käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Palomuurisääntelyn tarkoituksena on rajoittaa tiedustelumenetelmien avulla saatujen rikostietojen luovuttamista poliisille ja muille rikostorjuntaviranomaisille sen varmistamiseksi, ettei tiedustelumenetelmiä käytetä salaisia tiedonhankintakeinoja tai salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Muutosehdotusten taustalla on tiedusteluselonteon yhteydessä hyväksytty eduskunnan kannanotto, jossa eduskunta on edellyttänyt, että hallitus tekee perusteellisen selvityksen tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn toimivuudesta ja täsmentämistarpeista ja arvioinnin pohjalta valmistelee tarvittavat kattavat, tarkkarajaiset ja täsmälliset säännösehdotukset sääntelyn selkeyttämiseksi.

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että voimassa olevan palomuurisääntelyn tulkintaan on liittynyt epäselvyyttä. Esimerkiksi tiedustelutoiminnan laillisuusvalvojana toimivan tiedusteluvalvontavaltuutetun ja eduskunnan oikeusasiamiehen tulkinnat ovat osin poikenneet toisistaan. Hallintovaliokunta on tiedusteluselonteon käsittelyn yhteydessä katsonut, että mainitut eriävät käsitykset kertovat voimassa olevan palomuurisääntelyn epäselvyyksistä ja tulkinnanvaraisuuksista ja havainnollistavat tarvetta selkeyttää palomuurisääntelyä.

Suojelupoliisilla on jo nykyisin velvollisuus tai oikeus ilmoittaa minkä tahansa tiedustelumenetelmän käytön aikana havaitusta vakavasta rikoksesta keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tehdyksi oletetun tai hankkeilla olevan rikoksen vakavuusaste huomioiden.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta toteaa, että toimiva palomuurisääntely on yhteiskunnan kokonaisedun sekä rikoksen uhrin ja perusoikeuksien huomioon ottamisen kannalta perusteltua. Epäselväksi ei saa jäädä se, miten tiedustelutoiminnassa saatua tietoa voidaan hyödyntää rikosten estämiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi. Valiokunta tähdentää, että suojelupoliisin tehtävänä on hankkia tietoa kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta. Sillä itsellään ei ole toimivaltuuksia puuttua sellaiseen havaitsemaansa uhkaavaan toimintaan, joka on edennyt rikoksen asteelle tai joka muutoin välttämättä edellyttää viranomaisen puuttumista. Tällaisissa tapauksissa tieto tulee voida luovuttaa sille viranomaiselle, jolla on toimivaltuudet puuttua siihen, jotta uhkan toteutuminen voidaan estää.

Esityksen tavoitteena on, että suojelupoliisi ja sotilastiedusteluviranomainen voivat luovuttaa riittävän laajasti tietoja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Tiedusteluviranomaiset saavat ehdotuksen mukaan aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta ja tehdystä tai vielä estettävissä olevasta kansallista turvallisuutta vaarantavasta rikoksesta, eli maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikoksesta, toimivaltaiselle viranomaiselle sekä luovuttaa tällaista rikosta koskevaa tietoa riippumatta siitä, mikä on rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus.

Siviilitiedustelun kohteina ja tiedustelumenetelmien käytön kohteina voivat olla ulkomainen tiedustelutoiminta, kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä uhkaava toiminta ja terrorismi. Edellä mainituissa rikoksissa on kyse siviilitiedustelun kohdeuhkien relevanteista ilmenemismuodoista. Valiokunta toteaa, että rikosten rangaistusasteikot ilmentävät tekojen vakavuutta syyllisyyden ja teon moitittavuuden näkökulmasta mutta

eivät välttämättä teon vahingollisuutta ja vaarallisuutta kansallisen turvallisuuden tai oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen näkökulmasta. Kansalliselle turvallisuudelle aiheutuva vahinko voi olla mittavakin, jollei asiaan päästä riittävän ajoissa puuttumaan. Tämän vuoksi tietyistä lievemmin rangaistavaksi säädetyistä rikoksistakin on perusteltua voida ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja myös luovuttaa niitä koskevaa tietoa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös uusista rikostiedon luovutustarkoituksista, joita ovat kansallisen turvallisuuden suojaaminen ja muu toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaaminen. Tässä tarkoituksessa luovutetut tiedot voivat olla merkittäviä esimerkiksi viranomaisten tilannekuvan muodostamisessa. Tarkoituksena on mahdollistaa rikostorjuntaviranomaisen ryhtyminen kansallista turvallisuutta suojaaviin toimenpiteisiin tai muutoin suunnata sen toimintaa sekä tiedustelutoimintavaltuuksilla saadun tiedon hyödyntäminen riittävän tehokkaasti. Sääntelyllä on ollut tarkoitus lisätä mahdollisuuksia turvallisuusviranomaisten yhteisen tilannekuvan kehittämiseen sekä uhkaympäristön tehokkaaseen hallintaan ja uhkien torjuntaan. Luovutettavaa tietoa ei voida käyttää näyttönä rikosasiassa tai pakkokeinon perusteena. Hyödyntämiskielloista säätämisellä turvataan myös siviilitiedustelun salassapitoa.

Ehdotetuilla muutoksilla ei laajenneta tiedusteluviranomaisten tiedustelutoimivaltuuksia, vaan muutokset koskevat tiedustelutoimivaltuuksien avulla hankittujen tietojen edelleen luovuttamista toiselle viranomaiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta muutoksia poliisilain 5 a luvun muuttamista koskevaan lakiehdotukseen ja sotilastiedustelulain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen. Valiokunta ehdottaa myös muita muutoksia lakiehdotuksiin. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyä täsmennettäväksi niin, että säännöksissä luetellaan nimenomaisesti ne maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikokset, joista voidaan ilmoittaa ja joita koskevaa tietoa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöstä täydennettäväksi niin, että tietoa rikoksesta voidaan luovuttaa, jos tiedon luovuttamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle ja selvittämiselle. Hallintovaliokunta on rajannut ja täsmentänyt sääntelyä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisen huomautuksen huomioon ottamiseksi, että säännöksiä täsmennetään ja rajataan niin, että suojelupoliisi saa ilmoittaa lainkohdan perusteella rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle ainoastaan kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Säännös ei näin muutettuna mahdollista tiedon luovuttamista muuksi luovutuksen saajan toiminnan suuntaamiseksi. Valiokunta ehdottaa sotilastiedustelulakiin vastaavaa täsmennystä.

Vaikka valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella osin merkittäviäkin muutoksia hallituksen esityksessä ehdotettuun sääntelyyn, selkeytyy palomuurisääntely valiokunnan käsityksen mukaan nykyisestä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutokset parantavat osaltaan tiedusteluviranomaisten mahdollisuuksia tietojen luovuttamiseen, vaikka sääntely ei muutettuna mahdollistakaan yhtä laajaa tietojen luovutusta kuin hallituksen esityksen tavoitteena on ollut. Tietojen luovuttaminen palomuurisääntelyn mukaisesti toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle

suojaa kansallista turvallisuutta ja edesauttaa viranomaisten toimintamahdollisuuksia nykyisessä turvallisuusympäristössä.

Poliisin henkilötietolain muutoksilla selvennetään sitä, että poliisilain 5 a luvun palomuurisääntelyä sovelletaan ainoastaan rikostiedon luovuttamiseen rikostorjuntaviranomaisille. Muuhun henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan poliisin henkilötietolain asianomaista säännöstä. Muutokset mahdollistavat myös tiedustelun suojaamisen esityksen tavoitteiden mukaisesti, mikä on tiedustelutoiminnan luonne huomioon ottaen välttämätöntä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tiedustelulainsäädännön ajantasaisuudesta huolehditaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten edellyttämin tavoin.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin yksi vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuuden takaaminen on meidän poliitikkojen kaikista tärkein tehtävä, kaikki muu rakentuu sen varaan. Se ei ole itsestäänselvyys, että voimme kulkea kaduilla luottavaisesti, käyttää palveluita ilman pelkoa ja luottaa viranomaisiin. Se on seurausta määrätietoisesta työstä, joka alkaa tästä salista.

Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävänä oleva lakiesitys vahvistaa sitä työtä, jota Suomi tekee oman turvallisuutensa eteen muuttuneessa maailmassa. Turvallisuuttamme horjuttavat uhkat eivät tule enää vain rajojen takaa. Ne ovat monimuotoisia, vaikeasti tunnistettavia ja liikkuvat verkossa, vaikutusyrityksissä ja harmaalla alueella. Meidän on taattava oikean tiedon sujuva liikkuminen viranomaiselta toiselle. Lain ei tule olla esteenä tutkinnalliselle työlle erityisesti silloin, kun kyse on vakavimmista uhista, kuten maanpetoksesta, terrorismista tai valtiopetoksesta.

Tällä esityksellä selvennetään niin sanottua palomuurisääntelyä. Siis varmistetaan, että kun suojelupoliisi tai sotilastiedustelu havaitsee uhan, tieto voi siirtyä oikealle viranomaiselle ajoissa ja selkeästi. Silloin viranomaiset voivat toimia ajoissa, estää rikoksia, suojella ihmisiä ja turvata yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Esitys ei laajenna tiedustelun valtuuksia, mutta se tekee nykyisestä sääntelystä ymmärrettävämpää ja käytännössä toimivampaa. Tiedon siirtymiselle asetetaan selkeät rajat. Tavoitteena ei ole, että kuka tahansa viranomainen voisi käyttää mitä tahansa tietoa. Tavoitteena on tiedonvaihdon avulla ohjata toimintaa oikeaan suuntaan. Se voi estää vahinkoja ennen kuin ne tapahtuvat.

Käsittelynsä aikana hallintovaliokunta täsmensi esitystä merkittävästi perustuslakivaliokunnan vaatimusten perusteella. Esimerkiksi rikostiedon luovutusta rajattiin tarkalla rikosluettelolla, jotta perusoikeuksien suoja ja tiedustelun käyttötarkoitussidonnaisuus toteutuvat. Tahdon kiittää huolellisesta työstä molempia valiokuntia.

Arvoisa puhemies! Suomi on nyt osa läntistä puolustusliittoa. Turvallisuusympäristömme on yhteinen. On tärkeää, että tiedonvaihto toimii myös Nato- ja EU-suuntaan tarpeellisella tavalla. Esitys mahdollistaa luottamuksellisen yhteistyön kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Samalla käsittelyvaiheessa vahvistettiin kansallista turvallisuuttamme turvaavaa sääntelyä sallimalla tiedon luovutus vain vakavaa uhkaa koskevissa tilanteissa ja

salassapitosäännösten estämättä. Tämä ei ole lisäys vaan vastuuta. Se on vastuun kantamista yhteisestä turvallisuudesta. Toimiva lainsäädäntö tuo tehokkuutta ja turvaa. Kun sääntöjä voidaan tulkita selkeästi, viranomaiset voivat tehdä työnsä ilman epäröintiä, ja silloin myös suomalaiset voivat luottaa heihin.

Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä suojata itseään ja turvata arki kaikille meille. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Antikainen, poissa. Haluaako Peltokangas vielä sanoa jotain? Ei todennäköisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 29/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen vuosikertomus 2024

Kertomus K 1/2025 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 8/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 12.2.2026 pidettävään täysistuntoon.

15. Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 15/2025 vp
Valiokunnan mietintö TiVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 12.2.2026 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 12.2.2026 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi: